

NACRT

„VIŠE OD RIBNJAKA“
VIZIJE I PLAN PROVEDBE STRATEGIJE TRANSFORMACIJE
SEKTORA AKVAKULTURE
U HRVATSKOJ
2020.–2030.

Lipanj 2020.

Europska unija

SUFINANCIRANO SREDSTVIMA EUROPSKE UNIJE
EUROPSKI POLJOPRIVREDNI FOND ZA RURALNI RAZVOJ: EUROPA ULAŽE U
RURALNA PODRUČJA
MJERA TEHNIČKA POMOĆ

EUROPSKI FOND ZA POMORSTVO I RIBARSTVO
MJERA VII.1. TEHNIČKA POMOĆ

SADRŽAJ

Kratice i akronimi	4
Sažetak	4
I. Polazne osnove	5
II. Strateška vizija	8
III. Prilike	9
IV. Strateški ciljevi i ključne potrebe	11
Strateški cilj I. Povećanje proizvodnosti i otpornosti proizvodnje u akvakulturi na klimatske promjene.....	12
Ključna potreba 1.: Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi	12
Ključna potreba 2.: Unaprjeđenje proizvodnih praksi u okolišno održivoj akvakulturi	13
Ključna potreba 3.: Unaprjeđenje usklađenosti između proizvodnih sustava i svojstava ekoloških zona.....	14
Ključna potreba 4.: Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima	14
Strateški cilj II. Jačanje konkurentnosti sektora akvakulture.....	15
Ključna potreba 5.: Jačanje povezanosti s tržištem u sektoru akvakulture, uključujući okrupnjavanje ponude.....	15
Ključna potreba 6.: Unaprjeđenje poduzetničkih kapaciteta i mogućnosti poduzeća u akvakulturi	15
Ključna potreba 7.: Unaprjeđenje poslovanja kao odgovora na potražnju potrošača za proizvodima akvakulture	16
Ključna potreba 8.: Poticati korištenje upotrebe standarda kvalitete.....	16
Ključna potreba 9.: Unaprjeđenje vještina radne snage u lancu akvakulture	17
Ključna potreba 10.: Unaprjeđenje funkcionalnosti tržišta poljoprivrednim zemljištem.....	18
Strateški cilj III. DOPRINOS Obnovi ruralnog i obalnog gospodarstva i unaprjeđenje života u ruralnim i obalnim područjima	18
Ključna potreba 11.: Unaprjeđenje koordiniranosti i komplementarnosti između intervencija u ruralnim i obalnim područjima, uključujući osnovne usluge	18
Ključna potreba 12.: Unaprjeđenje javne infrastrukture u cilju modernizacije proizvodnje u akvakulturi	19
(Horizontalni) strateški cilj IV. Poticanje inovacija u sektoru akvakulture.....	19
Ključna potreba 13.: Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (multidisciplinarno).....	19
Ključna potreba 14.: Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost) (horizontalno)	20

V. Plan provedbe	21
Mjera A. Usmjeravanje javnih i privatnih sredstava na zelena ulaganja u akvakulturi koja stvaraju dodanu vrijednost	21
Intervencija A.1. Povećanje ulaganja u učinkovite i održive tehnologije i rješenja u akvakulturi	21
Intervencija A.2. Podupiranje ulaganja u veće i rentabilnije proizvodne kapacitete	22
Intervencija A.3. Poticanje razvoja novih proizvoda veće dodane vrijednosti u akvakulturi	23
Mjera B. Jačanje kapaciteta proizvođača u akvakulturi za upravljanje rizicima od klimatskih promjena i zaštitu okoliša	24
Intervencija B.1. Poticanje primjene učinkovitih praksi upravljanja zdravljem životinja u akvakulturi	24
Intervencija B.2. Unaprjeđenje upravljanja staništima i predatorskim vrstama na uzgajalištima u akvakulturi	25
Intervencija B.3. Razvoj odgovarajućih instrumenata za upravljanje rizicima u cilju poticanja održivih ulaganja u akvakulturi	26
Intervencija B.4. Unaprjeđenje pristupa klimatskim i okolišnim podacima dionicima javnog i privatnog sektora u akvakulturi	26
Mjera C. Poticanje razvoja dinamičnih i inkluzivnih vrijednosnih lanaca u akvakulturi	27
Intervencija C.1. Poticanje osnivanja proizvodnih partnerstava između proizvođača u akvakulturi i kupaca	27
Intervencija C.2. Jačanje i poticanje osnivanja organizacija proizvođača	29
Intervencija C.3. Unaprjeđenje mehanizama dodjele potpora proizvođačima za sukladnost s javnim i privatnim standardima sanitarne ispravnosti i kvalitete hrane	29
Intervencija C.4. Potpore za inovativne poduzetnike (žene i mlade) za pokretanje novih poduzeća u akvakulturi	30
Mjera D. Povećanje sinergije između sektora akvakulture i srodnih sektora u ruralnim i obalnim područjima	31
Intervencija D.1. Uspostavljanje ravnoteže između održivog razvoja akvakulture, zaštite prirode i prilagodbe klimatskim promjenama	31
Intervencija D.2. Povezivanje sektora akvakulture s mogućnostima rasta u kružnim bioekonomijama	32
Intervencija D.3. Promicanje gastro-destinacijskog turizma	33
Mjera E. Jačanje i integracija sustava pružanja potpore akvakulturi za razvoj i inovacije temeljene na znanju	34
Intervencija E.1. Istraživački projekti o ključnim pitanjima koja utječu na proizvodnju i marketing proizvoda akvakulture u Hrvatskoj	34
Intervencija E.2. Razvoj riznice znanja i informacija u akvakulturi	35
Intervencija E.3. Jačanje obrazovnih i strukovnih programa u području akvakulture, posebice za mlade i žene	36
Intervencija E.4. Poticanje osnivanja inovacijskih partnerstava između proizvođača i znanstvenih ustanova	36

VI. Povezivanje intervencija s ciljanim mjerama za ključne podsektore	37
VII. Povezivanje NSPA-a s novim Operativnim programom za pomorstvo i ribarstvo	42
VIII. Okvir za praćenje rezultata.....	43
IX. DODACI	45
DODATAK I.: Veze između intervencija, ključnih potreba i strateških ciljeva	46
DODATAK II.: Analiza podsektora uzgoja bijele ribe	49
DODATAK III.: Analiza podsektora uzgoja tune.....	50
DODATAK IV.: Analiza podsektora uzgoja školjkaša	51
DODATAK V.: Analiza podsektora uzgoja toplovodne ribe	51
DODATAK VI.: Analiza podsektora uzgoja hladnovodne ribe	52
DODATAK VII.: Analiza upotrebe recirkulirajućih uzgojnih sustava (RAS) u akvakulturi	53

Kratice i akronimi

AKIS	Sustavi znanja i inovacija u poljoprivredi (eng. <i>Agriculture Knowledge and Innovation Systems</i>)
BDP	Bruto domaći proizvod
CIE	Kombinirani sustavi intenzivno-ekstenzivne akvakulture (eng. <i>Combined Intensive-Extensive (system)</i>)
CMEF	Zajednički okvir za praćenje i evaluaciju (eng. <i>Common Monitoring and Evaluation Framework</i>)
CMES	Zajednički sustav za praćenje i evaluaciju (eng. <i>Common Monitoring and Evaluation System</i>)
COR	Ciljevi održivog razvoja
DZS	Državni zavod za statistiku
EAFRD	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (eng. <i>European Agricultural Fund for Rural Development</i>)
EFPR	Europski fond za pomorstvo i ribarstvo
EFRR	Europski fond za regionalni razvoj (eng. <i>European Regional Development Fund</i>)
EIS	Europska ljestvica uspjeha u inovacijama (eng. <i>European Innovation Scoreboard</i>)
ESIF	Europski strukturni i investicijski fondovi
EU	Europska unija
FTE	Ekvivalent punog radnog vremena (eng. <i>full-time equivalent</i>)
GHG	Staklenički plin (eng. <i>Greenhouse Gas</i>)
IMTA	Integrirana multitrofična akvakultura
JRC	Zajednički istraživački centar (eng. <i>Joint Research Centre</i>)
LAGUR	Lokalna akcijska grupa u ribarstvu
MMSP	Mikro, mala i srednja poduzeća
MPOLJ	Ministarstvo poljoprivrede
NGA	Širokopojasna pristupna mreža sljedeće generacije (eng. <i>Next Generation Access</i>)
NKPJS	Nacionalna klasifikacija prostornih jedinica za statistiku (eng. <i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>)
N/P	Nije primjenjivo
NRS	Nacionalna razvojna strategija
NSPA	Nacionalni strateški plan za razvoj akvakulture
NVO	Nevladine organizacije
OP	Operativni program
PMEF	Okvir EU-a za praćenje i evaluaciju uspješnosti (eng. <i>Performance Monitoring and Evaluation Framework</i>)
RAS	Recirkulirajući uzgojni sustav u akvakulturi (eng. <i>Recirculating Aquaculture System</i>)
RAS	Savjetodavne usluge uz naknadu (engl. <i>Reimbursable Advisory Service</i>)
RDI	Istraživanja, razvoj i inovacije (eng. <i>Research, Development and Innovation</i>)
SB	Svjetska banka
SC	Strateški cilj
STARS	Strateška transformacija poljoprivrede i ruralnog razvoja (engl. <i>Strategic Transformation of Agriculture and Rural Space</i>)
SVIS	Središnji veterinarski informacijski sustav
ZPP	Zajednička poljoprivredna politika

Sažetak

U viziji razvoja sektora poljoprivrede Republike Hrvatske dionici su težište stavili na „*produkciju više, kvalitetne i hranjive hrane po konkurentnim cijenama, održivo upravljanje prirodnim resursima u promjenjivim klimatskim uvjetima i doprinos unaprjeđenju kvalitete života i povećanju zaposlenosti u ruralnim područjima*“. Poljoprivredno-prehrambeni sektor, kao i sektor akvakulture, koji daje značajan doprinos gospodarstvu i životu u Hrvatskoj, prolazi kroz proces transformacije, pri čemu primarni sektor zapošljava manje ljudi, a dodavanje vrijednosti i razvoj proizvoda postaju važni pokretači u tome procesu, dok klimatske promjene i druge nepredviđene situacije poremećaja u gospodarstvu poput pandemije korona virusa pak dovode u pitanje produktivni potencijal mnogih dijelova zemlje i upućuju na preispitivanje održivosti poljoprivrednih potpora.

U strateškoj je viziji akvakulture težište stavljeno na četiri strateška cilja: 1) *povećanje proizvodnosti i otpornosti proizvodnje u akvakulturi na klimatske promjene*; 2) *jačanje konkurentnosti sektora akvakulture*; 3) *obnovu ruralnog i obalnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima*, i na horizontalan cilj 4) *poticanje inovacija u sektoru akvakulture*. Svaki se strateški cilj temelji na nizu ključnih potreba kojima se definiraju promjene potrebne za ostvarenje četiriju strateških prioriteta politike. Za svaku su ključnu potrebu definirane posebne intervencije u vidu plana provedbe (eng. *roadmap*) u kojemu se opći ciljevi povezuju s posebnim mjerama.

U svim se strateškim ciljevima ističe unaprjeđenje ruralnih i obalnih gospodarstava i doprinos cjelokupnom gospodarskom razvoju Hrvatske putem unaprjeđenja proizvodnosti akvakulture na klimatski pametan i održiv način, a osobito jačanjem konkurentnosti svih proizvodnih jedinica uz poticanje bolje povezanosti između proizvodnje i tržišta, stvaranje više i boljih radnih mjesta u ruralnom i obalnom gospodarstvu u vrijednosnom lancu u akvakulturi, a ne samo u primarnim proizvodnim djelatnostima. U strateškoj se viziji jasno naglašava da su za unaprjeđenje gospodarskog razvoja akvakulture, kao i njezinu postojeću i buduću povezanost s drugim gospodarskim sektorima, najvažnije inovacije.

Strateška je vizija proizašla iz procesa planiranja temeljenog na dokazima, koji uključuje ekonomske analize i savjetovanja s dionicima. Kao takva ona ne predstavlja samo temelj za razvoj ruralnih područja Hrvatske, koji se zasniva na prioritetima zemlje, već i ispunjava strateške procese koji se zahtijevaju od Hrvatske kao države članice Europske unije. Drugim riječima, strateška će vizija omogućiti izradu Nacionalnog strateškog plana za razvoj akvakulture (NSPRA), kao i novog Operativnog programa (OP) Republike Hrvatske za Europski fond za pomorstvo i ribarstvo (EFPR) za razdoblje 2021.–2027. K tomu, strateška vizija uzima u obzir strateške smjernice koje se izrađuju u okviru Nacionalne razvojne strategije (NRS). Slijedom toga, sve će aktivnosti u okviru strateške vizije pridonijeti širim ciljevima razvoja Hrvatske, koji obuhvaćaju cjelovit teritorijalni razvoj ruralnih i obalnih područja, ali i prepletanje i doprinos prirodnih resursa i gospodarskih ulaganja modernizaciji lokalnog gospodarstva. To je potaknuto potrebom da se unaprijedi koordinacija i komplementarnost između intervencija u ruralnim i obalnim područjima te ubrza prijelaz na pametno i zeleno ruralno gospodarstvo. Sve se to mora odvijati prvenstveno u skladu s Smjernicama za strateški razvoj održive akvakulture (koje su u pripremi i radi se revizija) i s novim smjerovima EU-a u okvirima Zelenog plana i strategije „Od polja do stola“. Hrvatska ima velik potencijal za unaprjeđenje uspješnosti sektora akvakulture i ruralnog i obalnog gospodarstva. U ovoj su strateškoj viziji i planu provedbe sadržane smjernice i mjere za provedbu procesa transformacije i pretvaranje sektora akvakulture u pokretača rasta.

I. Polazne osnove

U ovom se dokumentu definiraju vizija i plan provedbe strateške transformacije sektora akvakulture u Hrvatskoj za razdoblje 2020.–2030. U dokumentu su date strateške smjernice Ministarstvu poljoprivrede (MINPOLJ) (naručitelj) za izradu, provedbu, praćenje i vrednovanje strategija i planova razvoja akvakulture u Hrvatskoj u razdoblju poslije 2020. koji će poglavito biti financirani sredstvima fondova Europske unije (EU), odnosno sredstvima Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo (EFPR), ostalih Europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF) i Obzora Europa te sredstvima državnog proračuna. Točnije rečeno, ovaj je dokument podloga za razvoj budućeg Nacionalnog strateškog plana za razvoj akvakulture (NSPRA) i novog Operativnog programa Republike Hrvatske za EFPR, koje MINPOLJ ima obvezu izraditi u skladu sa zahtjevima programiranja utvrđenima za sljedeće proračunsko razdoblje EU-a (2021.–2027.). Razdoblje 2020.–2030. koje je pokriveno ovom vizijom i planom provedbe obuhvaća sljedeće proračunsko razdoblje EU-a (2021.–2027.), te prijelazne godine prije i nakon njega. Važno je istaknuti da su u ovom dokumentu utvrđeni vizija i plan provedbe strateške transformacije sektora akvakulture u Hrvatskoj koji se ne odnose samo na uzgajališta akvakulture nego i na izazove, prilike i dionike koji utječu na širi prehrambeni sektor/sustav „od polja do stola“ u Hrvatskoj. U skladu s tom definicijom, prehrambeni sektor/sustav obuhvaća ključne sastavnice vrijednosnog lanca akvakulture, uključujući proizvodnju u akvakulturi, upravljanje/rukovanje proizvodima i njihovu preradu, okrupnjavanje ponude i distribuciju, tržišta i potražnju potrošača, kao i sustav znanja i inovacija, ruralnu i obalnu infrastrukturu i pomoćne usluge kao sponu između različitih sastavnica vrijednosnog lanca u akvakulturi.

Ovaj dokument sadržava ulazne parametre koji su proizašli iz procesa strateškog planiranja na sektorskoj, teritorijalnoj i nacionalnoj razini, kao i na razini EU-a, a koji su trenutačno u tijeku u Hrvatskoj. Prije svega, ovaj je dokument sukus rezultata opširne dijagnostičke analize i konzultacija s dionicima o izazovima, pokretačima, prioritetima, potrebama i potencijalnim intervencijama specifičnima za sektor akvakulture i ribarstva, koji su proizašli iz projekta pružanja savjetodavnih usluga uz naknadu (eng. *Reimbursable Advisory Service, RAS*) Svjetske banke pod nazivom Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnog prostora (eng. *Strategic Transformation of Agriculture and Rural Space, STARS*).¹ Osim toga, u ovom se dokumentu u obzir uzimaju i strateški smjerovi i okvir planiranja utvrđeni u najnovijim zakonodavnim prijedlozima Europske komisije za EFPR, ESIF i Obzor Europa.² Za sljedeće programsko razdoblje Europska komisija namjerava revidirati i „Strateške smjernice za održivi razvoj akvakulture EU-a“ usvojene 2013. U suštini, ovaj je dokument usklađen sa strateškim smjernicama „Europskog zelenog plana“ koji je Europska komisija predstavila u prosincu 2019., a posebice s njim dijeli istu ambiciju u pogledu transformacije europskog gospodarstva za održivu budućnost (i) daljnjim smanjenjem emisija stakleničkih

¹ U okviru projekta STARS RAS Svjetska je banka provela odgovarajuće aktivnosti temeljem kojih su izrađena izvješća kako slijedi: (i) *Dijagnostička analiza ribarstva i akvakulture*, isporučeno u srpnju 2019.; (ii) *Konzultacije s dionicima u Hrvatskoj i rezultati određivanja prioriteta za poljoprivredu, akvakulturu i ribarstvo*, isporučeno u srpnju 2019.; (iii) *Strateška vizija: ključne potrebe i ciljevi akvakulture u Hrvatskoj u razdoblju nakon 2020.*, isporučeno u studenom 2019.; (iv) *Anketa provedena s dionicima u cilju oblikovanja strateške vizije za akvakulturu u Hrvatskoj*, koju je organizirao MINPOLJ od 4. do 15. prosinca 2019. i (v) *Analiza tržišta proizvodima akvakulture i ribarstva*, isporučeno u ožujku 2020.

² Radi se o sljedećim pravnim tekstovima: (i) Europska komisija, Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija, *Strateške smjernice za održivi razvoj akvakulture EU-a*, COM(2013) 229, dostupno na: https://scar-europe.org/images/SCAR-Documents/Strategy_EU_aquaculture.pdf; (ii) Europska komisija: Prijedlog Uredbe COM (2018)390 o Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 508/2014 Europskog parlamenta i Vijeća, dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A390%3AFIN>; (iii) Europska komisija: Prijedlog Uredbe o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu plus, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i financijskih pravila za njih i za Fond za azil i migracije, Fond za unutarnju sigurnost i Instrument za upravljanje granicama i vize COM/2018/375 final – 2018/0196 (COD), dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2018%3A375%3AFIN>; i (iv) Europska komisija: Prijedlog Uredbe o uspostavi Obzora Europa – Okvirnog programa za istraživanja i inovacije te o utvrđivanju pravila za sudjelovanje i širenje rezultata COM/2018/435 final – 2018/0224(COD), dostupno na <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?qid=1540387631519&uri=CELEX%3A52018PC0435>

plinova iz biosektora i jačanjem njegova kapaciteta prilagodbe klimatskim promjenama; (ii) poticanjem dekarbonizacije lokalnih energetske sustava; (iii) mobilizacijom industrije za čisto i kružno gospodarstvo; (iv) iskorištavanjem mogućnosti digitalnih i bio-tehnologija, i (iv) transformiranjem poljoprivredno-prehrambenih sustava u sustave koji će osigurati sigurnu, održivu, zdravu i kvalitetnu hranu, biti pokretači unaprjeđenja uvjeta života u ruralnim područjima i upravljati ekosustavima i resursima bioraznolikosti u proizvodnim okruženjima. U ovom se dokumentu prehrambenom sustavu pristupa potpuno u skladu s pristupom koji slijedi Europska komisija u razvoju strategije „Od polja do stola“ (do proljeća 2020.) kao sastavnice plana provedbe „Europskog zelenog plana“. Nadalje, dokument uključuje, gdje je to relevantno i primjereno, komplementarne rezultate strateškog planiranja koje podupire Svjetska banka u okviru aktualnog RAS-a za Nacionalnu razvojnu strategiju (NRS)³ i RAS-a za Slavoniju⁴ koji su u tijeku.

U ovom se dokumentu definiraju prilike, ciljevi, potrebe i ciljane intervencije za stratešku transformaciju sektora akvakulture u Hrvatskoj u razdoblju 2020.–2030. U strateškoj viziji i planu provedbe koji su predstavljeni u ovom dokumentu težište je stavljeno na iskorištavanje ključnih prilika za razvoj sektora akvakulture u Hrvatskoj i uspostavljanje okvira upravljanja temeljenog na rezultatima koji obuhvaća izrijekom navedene ciljeve, potrebe i intervencije temeljene na dokazima. Osim toga, okvir upravljanja temeljen na rezultatima sadržava jasne i logične veze između predloženih ciljeva i potreba i predloženog plana provedbe intervencija. Važno je naglasiti da su ciljevi, potrebe i intervencije navedeni u ovom dokumentu utvrđeni na osnovi (i) opširne dijagnostičke analize ovog sektora koju je proveo tim projekta STARS RAS; (ii) pomnog kartiranja ključnih pokretača koji utječu na uspješnost sektora akvakulture i ključnih podsektora koji su bili uvršteni u analizu tržišta proizvodima akvakulture i ribarstva provedenu u okviru projekta STARS RAS, i (iii) procesa određivanja prioriteta na temelju prijedloga dionika i teorije promjene.⁵ Osim u konzultacijama za određivanje prioriteta, dionici su sudjelovali i u anketi koju je organizirao MINPOLJ od 4. do 15. prosinca 2019., a koja je bila namijenjena ključnim podsektorima akvakulture.

Struktura dokumenta: U skladu s predloženom vizijom za transformaciju šireg poljoprivredno-prehrambenog sektora u Hrvatskoj (II. poglavlje), u ovom su dokumentu istaknute glavne prilike za razvoj u sektoru akvakulture u Hrvatskoj (III. poglavlje), popraćene strateškim ciljevima i potrebama sektora (IV. poglavlje) koji idu u prilog ostvarenju strateške vizije i iskorištavanju prilika za razvoj. Potom su izložene glavne mjere djelovanja za rješavanje ključnih potreba u sektoru koje su prikazane u vidu predloženog plana provedbe intervencija (V. poglavlje), uključujući i kako se te intervencije mogu prenijeti u nekoliko ključnih ciljanih mjera po podsektorima (VI. poglavlje i Dodaci I.–V.). U ovom su dokumentu ciljevi povezani s potrebama, ali i s okvirom strateškog planiranja za EFPR koji je upravo u izradi (VII. poglavlje), pa će biti dodatno dorađeni čim završi reforma EFPR-a koja se provodi 2020. Naposljetku, ovaj dokument sadržava i okvir za praćenje rezultata s težištem na relevantnim pokazateljima uspješnosti koji su predloženi za budući EFPR kao i pokazateljima koji se trenutno koriste u

³ Svjetska banka (2019.) *Izvešće o NRS-u za poljoprivredu, ribarstvo i preradu hrane u prehrambenoj industriji i bioekonomiji u Hrvatskoj*, Washington DC, str. 88.

⁴ U okviru projekta RAS za Slavoniju Svjetska banka izradila je sljedeća izvješća: (i) *Rast i radna mjesta u Slavoniji, Baranji i Srijemu – Izvešće o isporučevinama 1.1. Brza dijagnostička analiza*, isporučeno u ožujku 2019. (revidirano u travnju 2019.); (ii) *Rast i radna mjesta u Slavoniji i Baranji i Srijemu – Izvešće o isporučevinama 1.3.a. Pregled Operativnih programa ESIF-a za razdoblje 2014.–2020.*, i (iii) *Rast i radna mjesta u Slavoniji, Baranji i Srijemu – Izvešće o isporučevinama 1.2.a. Okvir za utvrđivanje prioriteta strateških projekata*, isporučeno u lipnju 2019.

⁵ Izvešće u okviru projekta STARS RAS: *Upotreba metodologije utvrđivanja prioriteta i teorije promjene za razvoj strategija u prehrambenoj industriji i bioekonomiji u Hrvatskoj temeljenih na rezultatima – metodološke smjernice za konzultacije s dionicima*, koje je Svjetska banka izradila i isporučila MINPOLJ-u u travnju 2019., a koje sadržava detaljan opis teorije promjene i metodologije utvrđivanja prioriteta.

Hrvatskoj (VIII. poglavlje). Taj će se okvir dalje dorađivati ovisno o reformi EFPR-a i Zajedničkog sustava za praćenje i evaluaciju (eng. *Common Monitoring and Evaluation System, CMES*) EFPR-a u skladu sa strategijom „Od polja do stola“.

II. Strateška vizija

Dionici poljoprivredno-prehrambenog sektora u Hrvatskoj definirali su zajedničku viziju uspješnosti i težište stavili na „*veću proizvodnju, kvalitetne i hranjive hrane po konkurentnim cijenama, održivo upravljanje prirodnim resursima u promjenjivim klimatskim uvjetima i doprinos unaprjeđenju kvalitete života i povećanju zaposlenosti u ruralnim područjima*“. Ovom se vizijom priznaje važnost rješavanja izazova (i prilika) u upravljanju prirodnim resursima u kontekstu ubrzanih klimatskih promjena i pomaka u potražnji potrošača. Osim toga, naglašava se i potreba za izradom modela rasta sektora koji će pridonijeti uravnoteženju teritorijalnog razvoja, prehrane i socijalne inkluzije (uključujući žene koje se bave proizvodnjom, radnice u ruralnim područjima⁶ i mlade, tj. skupine suočene s najvećim preprekama pri ulasku na tržište rada).

U cilju ostvarenja te zajedničke vizije uspješnosti, a uz pomoć budućih politika i programa, sektor akvakulture u Hrvatskoj mogao bi se repositionirati na domaćem, regionalnom i međunarodnom tržištu. Uzimajući u obzir prirodne blagodati Hrvatske, komparativne prednosti zbog geografskog položaja i blizine velikih i različitih tržišta EU-a, mijenjanje sklonosti potrošača i sve veću potražnju u domaćem turizmu, ali i veliku brzinu tehnološkog razvoja, uz pomoć budućih politika i programa sektora akvakulture razvoj akvakulture u Hrvatskoj mogao bi biti više potaknut tržištem, pri čemu će transformacija poljoprivredno-prehrambenog sustava ovisiti o unaprjeđenju proizvodnosti uzgajališta, većoj učinkovitosti vrijednosnog lanca i konkurentnosti hrvatskih proizvoda. Javne će potpore velikim proizvođačima omogućiti postizanje ekonomije razmjera, modernizaciju njihove proizvodne osnove i unaprjeđenje učinkovitosti, a malim i srednjim proizvođačima optimizaciju proizvodnje primjenom strategija diversifikacije i inovacija. Unaprjeđenje cjelokupne dodane vrijednosti u ovom sektoru dovodi do stvaranja više radnih mjesta i boljih uvjeta života u ruralnim područjima te potiče diferencijaciju hrvatskih proizvoda u zemlji i inozemstvu. Sektor akvakulture u Hrvatskoj može ponuditi proizvode u segmentu strateških (svježih i kvarljivih) proizvoda, za potrošače (praktični i nepcu ugodni proizvodi) i tržište (kružna bioekonomija⁷), a koji će u očima potrošača imati vrhunsku kvalitetu u usporedbi s konkurencijom bez obzira na potencijalno više cijene, kako bi se ostvarila diversifikacija poljoprivredno-prehrambenog sektora i njegov odmak od proizvodnje niske dodane vrijednosti. U svjetlu upravo predloženog repositioniranja, sektorske je politike nužno preusmjeriti na povećanje učinkovitosti, diversifikaciju i diferencijaciju proizvoda te nalaženje novih načina vrednovanja (nus)proizvoda akvakulture kako bi se proces strukturne transformacije sektora ubrzao.

U cilju jačanja konkurentskog položaja sektora akvakulture u Hrvatskoj od presudne će važnosti biti ubrzati njegovu strukturnu transformaciju na klimatski pametan način. Udjeli BDP-a i zaposlenosti koji još uvijek uvelike ovise o primarnom sektoru, niske razine proizvodnosti, postojeći prihodovni jaz između ruralnih/obalnih područja i gradova te neumoljiva povezanost između siromaštva i primarne proizvodnje pokazuju da proces strukturne transformacije šireg poljoprivredno-prehrambenog sektora u Hrvatskoj, uključujući

⁶ Žene čine dva od svakih pet (40 %) redovitih poljoprivrednih radnika u Hrvatskoj, neznatno više od prosjeka EU-27 (37,5 %) (Eurostat, 2018.).

⁷ U EU-u bioekonomija je definirana kao proizvodnja obnovljivih bioloških resursa i pretvaranje tih resursa i tokova otpada u proizvode dodane vrijednosti, kao što su hrana, hrana za životinje, bioproizvodi i bioenergija.

sektor akvakulture, još nije dovršen. Povrh toga, tu su i sve češći ekstremni vremenski uvjeti koji smanjuju uspješnost sektora i značajno povećavaju rizike za proizvođače. Ta nepotpuna strukturna transformacija narušava konkurentski položaj sektora akvakulture u Hrvatskoj i ograničava njegov potencijalni doprinos unaprjeđenju razina rasta, zaposlenosti i prihoda u ruralnim i obalnim područjima. Shodno tomu, buduće prioritete politike i programa akvakulture treba usmjeriti na uklanjanjem strukturnih ograničenja za transformaciju sektora akvakulture u Hrvatskoj i ostvarenjem većeg rasta, zaposlenosti i prihoda na inkluzivan način. Uzimajući u obzir ugroze – ali i prilike – koje se nameću zbog sve većeg utjecaja i rizika od klimatskih promjena, sva prethodno navedena nastojanja u sebi će nužno morati sadržavati i uzajamne koristi (eng. *co-benefits*) od ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama.

III. Prilike

Makro trendovi i pitanja koja određuju budućnost sektora akvakulture nude važne prilike za razvoj akvakulture. Cjelokupna uspješnost sektora akvakulture u Hrvatskoj ovisi o nizu promjena socio-ekonomskih, tržišnih, okolišnih, političkih i tehnoloških uvjeta. Te promjene, iako predstavljaju brojne izazove za ostvarenje strateške vizije poljoprivredno-prehrambenog sektora u Hrvatskoj, uključujući sektor akvakulture, donose i važne prilike za razvoj, koje je nužno iskoristiti u budućim sektorskim strategijama i politikama u cilju poticanja zajedničke vizije uspješnosti kako slijedi:

- i. Rast i zaposlenost:** U proteklih dvadesetak godina domaći su proizvođači i prerađivači u sektoru akvakulture dobili nove prilike za rast nakon ulaska Hrvatske u EU i na svjetsko tržište. Podsektor marikulture u Hrvatskoj uspio je iskoristiti te prilike i drastično povećati (udvadeseterostručiti) proizvodnju u zadnjih dvadeset i pet godina. Međutim, taj se uspješan rast nije odrazio i na slatkovodne vrste u akvakulturi jer se u istom razdoblju njihova proizvodnja gotovo prepolovila. Unaprjeđenje povezanosti između proizvodnje i prerade u akvakulturi još je jedno područje koje nudi prilike za Hrvatsku. Općenito uzevši, poljoprivredno-prehrambena prerađivačka industrija u Hrvatskoj pokazuje velik potencijal za stvaranje dodane vrijednosti i radnih mjesta u cijelom gospodarstvu.⁸
- ii. Trgovina i konzumacija:** Sve u svemu, Hrvatska ima pozitivnu neto trgovinsku bilancu i za divlje ribe i za ribe iz uzgoja, i to već niz godina. Trgovinski je višak uglavnom rezultat izvoza tune (u Japan) i bijele ribe (lubina i komarče u Italiju). Ostali se proizvodi akvakulture, posebice školjkaši (dagnje, kamenice) i slatkovodne ribe (šaran, pastrva), konzumiraju u Hrvatskoj. Međutim, obujam proizvodnje tih vrsta nije toliko velik da bi mogao zadovoljiti potražnju, pa tu prazninu popunjava riba iz uvoza. Rastući sektor turizma i mala konzumacija ribe po stanovniku⁹ u Hrvatskoj (u usporedbi s drugim državama članicama EU-a) ukazuju na važne potencijale rasta za lokalne proizvođače u akvakulturi na domaćem tržištu. Osim toga, potrošači sve više traže prehrambene proizvode visoke dodane vrijednosti pa postaju značajan pokretač mogućnosti rasta na tržištu EU-a. Konzumacija proizvoda ribarstva i akvakulture je u

⁸ Veća dodana vrijednost prerade hrane iznosi 8,5 % ukupnog obujma proizvodnje u gospodarstvu, dok poljoprivreda sudjeluje sa 6,5 % (2014.). Povrh toga, prerada hrane ima dosta visok multiplikator zaposlenosti (2,61), a primarna poljoprivreda nizak (1,43).

⁹ Godišnja konzumacija proizvoda ribarstva i akvakulture po stanovniku (uključujući i konzumaciju izvan kuće) u Hrvatskoj je 2016. iznosila 17,1 kg/stanovniku/godišnje u usporedbi s prosjekom EU-18 koji je bio 24,3 kg/po stanovniku/godišnje i značajno višim razinama konzumacije u Španjolskoj (45,7 kg/po stanovniku/godišnje), Francuskoj (32,9 kg/po stanovniku/godišnje) i Italiji (31,1 kg/po stanovniku/godišnje). Izvor: Europski tržišni opservatorij za proizvode ribarstva i akvakulture (eng. *European Market Observatory for Fisheries and Aquaculture Products*, EUMOFA), *Riblje tržište EU-a – izdanje 2018.*, dostupno na https://www.eumofa.eu/documents/20178/132648/EN_The+EU+fish+market+2018.pdf

porastu, a za razliku od mesnih proizvoda, ti su proizvodi učinkovit i zdrav izvor proteina životinjskog podrijetla.¹⁰

- iii. Klimatske promjene i okolišna održivost:** Nije jasno na koji će način klimatske promjene utjecati na akvakulturu u Hrvatskoj, ali one predstavljaju značajan izvor rizika i mogu utjecati na osjetljivost sektora. Primjerice, smanjenje oborina utječe na dostupnost slatke vode na određenim mjestima, a tu su i sve veći trendovi zatopljenja (posebice u onoj mjeri u kojoj to utječe na temperaturu vode), kao i mogućnost štetnih učinaka klimatskih promjena u vidu suša i poplava. S druge strane, Hrvatska ima veliku priliku za preoblikovanje postojećih proizvodnih razina u sektoru akvakulture ako uvede klimatski pametne procese, ostvari pristup zelenim tehnologijama i potakne javno-privatna partnerstva u cilju postizanja proizvodne učinkovitosti, diversifikacije i ekonomičnosti ovog sektora.
- iv. Regionalni i teritorijalni razvoj:** Čak i ako poticanje bolje integracije vrijednosnih lanaca u akvakulturi dovede do stvaranja novih i isplativijih radnih mjesta u akvakulturi u ruralnim i obalnim područjima u Hrvatskoj, povezivanje između sektora akvakulture i drugih sektora u ruralnim i obalnim područjima može polučiti dodatne mogućnosti zapošljavanja i izvora prihoda. U tom su smislu posebice važne inicijative namijenjene teritorijalnom razvoju kojima se jača povezanost između sektora akvakulture, gastronomije, turizma i drugih dionika jer turistički sektor daje značajan doprinos gospodarstvu Hrvatske. Jača povezanost između sektora turizma, gastronomije i akvakulture može odigrati ključnu ulogu u diversifikaciji prihoda proizvođača, ali i ponude lokalnog turizma (npr. gastro/destinacijski/iskustveni turizam) posebice u područjima u kojima je akvakultura sastavni dio lokalne kulture i identiteta.
- v. Upravljanje temeljeno na rezultatima:** Buduće programe potpora koji će biti financirani sredstvima EFPR-a potrebno je usmjeriti na rješavanje nacionalnih izazova specifičnih za kontekst i na ostvarenje pozitivnih promjena. U cilju učinkovitosti, efektivnosti i ravnomjerne raspodjele javnih izdataka u sektoru akvakulture, buduće programe potpora potrebno je preoblikovati na način da se kroz sistematski razvoj strateškog planiranja koje se temelji na dokazima i potiču ga dionici. Provedba programa, te postupci ocjenjivanja, metode i alati (poput onih omogućenih u okviru projekta STARS RAS) mogu pomoći sustavima za upravljanje programima tako da se sredstva usmjere prema ostvarivanju konkretnih rezultata.
- vi. Tehnologije i inovacije:** Najnovije tehnologije u akvakulturi, uključujući digitalne tehnologije, pokazuju značajan potencijal za unaprjeđenje učinkovitosti i na uzgajalištima u akvakulturi i izvan njih, kao i za smanjenje troškova, olakšavanje preraspodjele proizvodnih resursa, unaprjeđenje proizvodnosti, poticanje inovacija i kapitalnih ulaganja u proizvodnji, smanjenje ekološkog otiska i povezivanje proizvođača u akvakulturi i MMSP-a s kupcima. I povećanje upotrebe novih (digitalnih) tehnologija može pozitivno utjecati na kvalitetu života u ruralnim i obalnim područjima te privući otvaranje novih poduzeća (startupova). Važno je istaknuti da nove (digitalne) tehnologije mogu pridonijeti prijelazu na integriranije, održive i kružne bioekonomske vrijednosne lance u akvakulturi (i drugim sektorima) u ruralnim i obalnim područjima. Poticanjem lokalnih bioekonomskih vrijednosnih lanaca, uz iskorištavanje tehnoloških inovacija za daljnju valorizaciju bioloških resursa i tokova otpada, ostvaruje se

¹⁰ Konzumacija je proizvoda ribarstva i akvakulture po stanovniku u EU-u 2016. iznosila 24,33 kg, što ukazuje na porast konzumacije po stanovniku od 763 grama ili 3 % u odnosu na 2015. Na tržištu su 2016. prevladavali proizvodi od divlje ribe, koji su sudjelovali sa 18,61 kg po stanovniku ili 76 % ukupnog iznosa. Bila je to najveća količina u razdoblju 2012.–2016. i povećanje od 723 grama u odnosu na 2015. Konzumacija proizvoda od ribe iz uzgoja po stanovniku 2016. porasla za neznatnih 1 % u odnosu na prethodnu godinu, pri čemu je iznosila 5,72 kg i bila gotovo na razini desetogodišnjeg vrhunca konzumacije koji je 2014. iznosio 5,73 kg. Losos (2,08 kg) i dagnje (1,01 kg) predstavljali su više od polovice ukupne konzumacije proizvoda od ribe iz uzgoja, što se nije znatno promijenilo u usporedbi s razinama iz 2015. Izvor: Europski tržišni opservatorij za proizvode ribarstva i akvakulture (EUMOFA), *Riblje tržište EU-a – izdanje 2018.*, dostupno na https://www.eumofa.eu/documents/20178/132648/EN_The+EU+fish+market+2018.pdf

učinkovitija upotreba resursa, smanjuje onečišćenje i ublažava učinak klimatskih promjena, ali i povećavaju i diversificiraju prihodi proizvođača te omogućuje ekonomska diversifikacija ruralnih i obalnih područja.

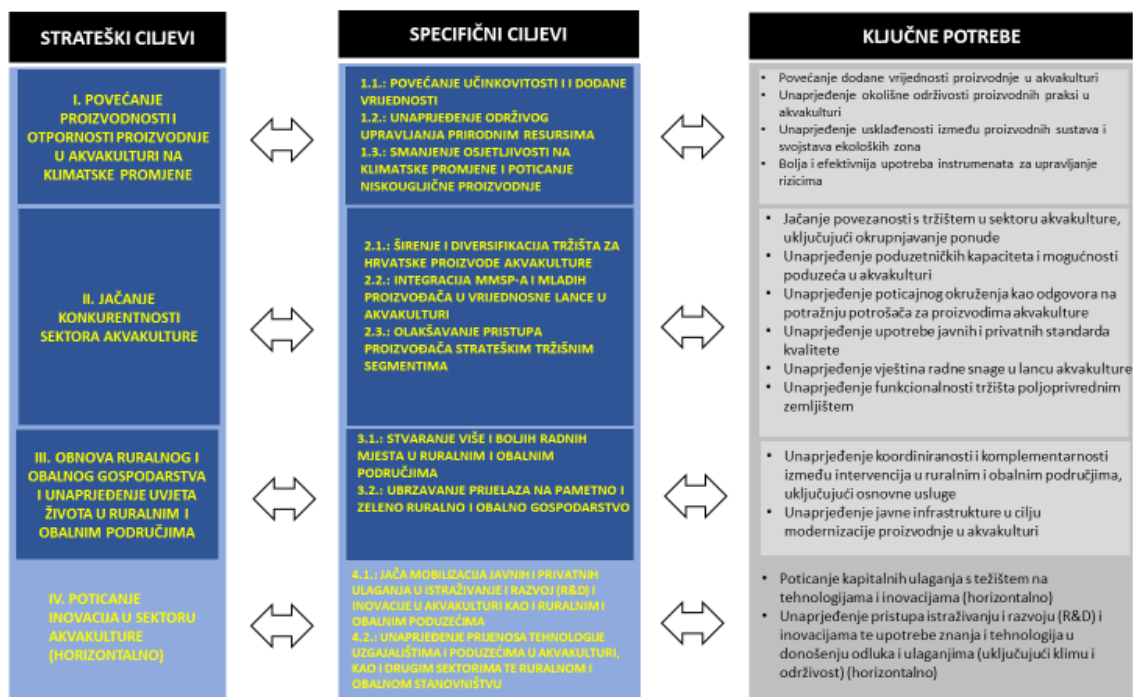
IV. Strateški ciljevi i ključne potrebe

U strateškoj viziji akvakulture u Hrvatskoj težište je stavljeno na četiri (4) strateška cilja. Strateški su ciljevi usklađeni s prioritetima politike koji su utvrđeni za razvoj strateške vizije i iskorištavanje prilika za razvoj u Hrvatskoj. Ti su prioriteti politike utemeljeni na rezultatima dijagnostičke analize ovog sektora i konzultacija s dionicima provedenih u okviru projekta STARS RAS.

- (i) **STRATEŠKI CILJ I.: Povećanje proizvodnosti i otpornosti proizvodnje u akvakulturi na klimatske promjene**
- (ii) **STRATEŠKI CILJ II.: Jačanje konkurentnosti sektora akvakulture**
- (iii) **STRATEŠKI CILJ III.: Doprinosa obnovi ruralnog i obalnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima**
- (iv) **(HORIZONTALNI) STRATEŠKI CILJ IV.: Poticanje inovacija u sektoru akvakulture.**

U cilju ostvarenja strateških ciljeva predloženih za budući NSPRA, potrebno je riješiti četrnaest (14) ključnih potreba u sektoru akvakulture u Hrvatskoj. Ključne potrebe predstavljaju glavne promjene koje je potrebno provesti u sektoru akvakulture u Hrvatskoj u cilju ostvarenja strateških ciljeva predloženih za budući NSPRA. Ključne su potrebe definirane na osnovi (i) strateške (situacijske) analize prednosti (snaga), slabosti, potencijala i prijetnji tj. rizika koji predstavljaju glavne izazove i prilike s kojima se suočava sektor akvakulture u Hrvatskoj, a koji su bili utvrđeni u dijagnostičkoj analizi ovog sektora provedenoj u okviru projekta STARS RAS; (ii) prioriteta koje su istaknuli dionici na konzultacijama, radionicama i u anketama provedenima u okviru projekta STARS RAS, i (iii) teorije promjene kojom se obrazlažu ključne potrebe na osnovi njihova potencijalnog doprinosa ostvarenju strateških ciljeva/prioriteta predloženih za budući NSPRA. Slika 1. prikazuje pregled veza (izraženih u vidu specifičnih ciljeva) između četiriju širih strateških ciljeva/prioriteta politike i četrnaest specifičnih i ciljanih ključnih potreba.

Slika 1.: Pregled veza između strateških ciljeva i ključnih potreba

STRATEŠKI CILJ I. POVEĆANJE PROIZVODNOSTI I OTPORNOSTI PROIZVODNJE U AKVAKULTURI NA KLIMATSKE PROMJENE

Ključna potreba 1.: Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi

Opis	Povećanje ekonomske vrijednosti stvorene i zadržane u proizvodnji u akvakulturi kroz odgovarajuće javne potpore i privatna ulaganja s težištem na razvoju i upotrebi unaprjeđenih tehnologija i boljeg repromaterijala (eng. <i>input</i>), vode i drugih praksi upravljanja uz diversifikaciju proizvodnje (npr. vrsta) i proizvodnih djelatnosti.
Obrazloženje	Iako su postojeće tehnologije u podsektoru marikulture dosta djelotvorne, a u proteklih nekoliko desetaka godina povećao se i broj uzgajališta, a slijedom toga i njihova proizvodnost, situacija u sektoru slatkovodne akvakulture nije nimalo slična. Razlog tomu su nedovoljno iskorišteni postojeći resursi, kao i zastarjeli, neučinkoviti proizvodni sustavi i tehnologije svojstvene slatkovodnoj akvakulturi u Hrvatskoj. Primjerice, u proizvodnji hladnovodnih salmonida (npr. pastrve) upotrebljavaju se konvencionalni protočni sustavi s uskim dugim pravokutnim bazenima, koji ovise o vanjskim izvorima vode. S druge strane, proizvodnja toplovodnih riba se (uglavnom raznih vrsta šarana) odvija u šaranskim ribnjacima koji su izgrađeni u prvoj polovici 20. stoljeća. Nasuprot tomu, industrija školjkaša oslanja se na model ekstenzivne proizvodnje s visećim strukturama (pergolarima) postavljenim na linijske plutajuće sustave, a kontinuirana se proizvodnja u potpunosti temelji na hvatanju divlje mladi. Industrija školjkaša nema ni infrastrukturu, distribuciju, učinkovite centre za pročišćavanje školjkaša, rješenja za učinkovito gospodarenje otpadom, mrjestilišta ni učinkovite marketinške strategije. Stoga će za uspješnost proizvodnje u akvakulturi u Hrvatskoj biti potrebno povećati ulaganja u modernu infrastrukturu, proizvodne sustave i tehnologije u onim podsektorima koji nisu toliko uspješni, ali i u stručno upravljanje i inovacije. U tom su smislu

	<p>upotreba javnih i privatnih standarda kvalitete hrane, ostvarenje pristupa izvorima financiranja, posvemašnja rascjepkanost ove industrije, kao i nepostojanje ekonomije razmjera koje iz toga proizlaze jednako su važni čimbenici koji utječu na povećanje učinkovitosti uzgajališta i osiguravanje dodane vrijednosti, što je pak usko povezano s razvojem tržišta. U slatkovodnoj akvakulturi u Hrvatskoj težište se poslovično stavlja na proizvodnju ograničenog broja ribljih vrsta (npr. šaran i pastrva), a domaća se industrija školjkaša svodi na europsku plosnatu kamenicu i mediteransku dagnju. Navedeni ustroj proizvodnje ograničava sposobnost ovog sektora da odgovori na promjene potražnje i trendove među potrošačima. Naglasak je potrebno staviti na diversifikaciju proizvodnje i uvrštavanje onih vrsta koje donose visoku dodanu vrijednost. Primjerice neke se toplovodne vrste koje daju visoku dodanu vrijednost već uzgajaju u vrlo malim količinama u šaranskim ribnjacima (npr. smuđ i grgeč), i vrlo su poznate među domaćim i europskim potrošačima. Osim toga, strategije koje se odnose na diversifikaciju proizvodnih djelatnosti (uzgoj, prerada, diversifikacija proizvoda i rekreacija/ugostiteljstvo), veću usmjerenost na izvoz, kao i koordinirane marketinške strategije za proizvode hrvatske akvakulture su povezane i imaju važne učinke na proizvodnju.</p>
Primarna veza sa strateškim ciljem 1.	Specifični cilj 1.1.: Povećanje učinkovitosti i dodane vrijednosti

Ključna potreba 2.: Unaprjeđenje proizvodnih praksi u okolišno održivoj akvakulturi

Opis	<p>Davanje poticaja i razvoj novih institucionalnih odgovora u cilju povećanja razina primjene najboljih praksi i tehnologija upravljanja okolišem koje idu u prilog klimatski pametnoj i održivoj akvakulturi, uključujući unaprjeđenje upravljanja staništima i predatorskim vrstama, održivu upotrebu i kvalitetu vode, učinkovitu upotrebu obnovljivih izvora energije, unaprjeđenje praksi gospodarenja otpadom i kontrole onečišćenja kao i efektivno upravljanje bolestima i njihovu kontrolu.</p>
Obrazloženje	<p>Sektor akvakulture uvelike ovisi o dostupnosti, kvaliteti i održivosti prirodnih resursa. Ali ti su prirodni resursi pod utjecajem raznih pritisaka iz okoliša, ograničenja i zahtjeva, a tu su i mnogobrojni specifični utjecaji klimatskih promjena na sektor akvakulture koji često pogađaju samo određene lokacije. U kratkoročnom smislu, oni dovode do gubitka proizvodnje ili infrastrukture zbog ekstremnih vremenskih uvjeta, bolesti, cvjetanja otrovnih algi i nametnika te drugih negativnih utjecaja. U dugoročnom smislu oni mogu utjecati na smanjenje količine divljih ličinki za uzgoj školjkaša (što je već uočeno u posljednja dva desetljeća), ograničavaju pristup izvorima slatke vode, smanjuju proizvodnost zbog podoptimalnih uzgojnih uvjeta, eutrofikacije i drugih učinaka. Klimatske promjene u morskom okolišu, uključujući zakiseljavanje oceana, mogu biti osobito štetne za uzgoj školjkaša, npr. kamenica, dagnji i kućica. S druge strane, proizvodnja salmonida (npr. pastrve) u Hrvatskoj znatno ovisi o kvaliteti i temperaturi vanjskih izvora vode koji se upotrebljavaju u sustavima s protočnim uzgojnim bazenima, a koji su ugroženi zbog klimatskih promjena i potražnje za vodnim resursima. Ograničenja iz okoliša – posebice očuvanje ekosustava, zaštita divlje flore i faune, upotreba/kvaliteta vode, pročišćavanje vode i smanjenje emisija stakleničkih plinova – kao i pravni i regulatorni zahtjevi o kojima ovise upravljačke odluke jer su njima ograničene – predstavljaju dodatne izazove s kojima se moraju nositi uspješni proizvođači u akvakulturi. Primjerice, proizvodnja toplovodne ribe (npr. šarana) ovisi o održivosti polu-prirodnih močvarnih ekosustava koji su svojstveni za ribnjake i o proizvođačima koji nastoje optimizirati riblju proizvodnju, a istovremeno na najmanju mjeru svesti</p>

	ptice grabljivice i štetu koje one nanose ribnjacima. U tom je smislu sektor akvakulture važan za održavanje i očuvanje biološke raznolikosti u zemlji i ublažavanje osjetljivosti lokalnog okoliša. Osim toga, problemi nastali od bolesti i biosigurnosti ističu važnost budućih mjera za sprječavanje bolesti izazvanih širenjem određenih bakterijskih i virusnih patogena, kao i dobrog upravljanja, kontrola i postupaka koji se provode u cilju biosigurnosti.
Primarne veze sa strateškim ciljem 1.	Specifični cilj 1.1.: Povećanje učinkovitosti i dodane vrijednosti Specifični cilj 1.2.: Unaprjeđenje održivog upravljanja prirodnim resursima Specifični cilj 1.3.: Smanjenje osjetljivosti na klimatske promjene i poticanje niskouglične proizvodnje

Ključna potreba 3.: Unaprjeđenje usklađenosti između proizvodnih sustava i svojstava ekoloških zona

Opis	Poticanje veće usklađenosti između proizvodnih sustava u akvakulturi i ekoloških svojstava proizvodnog okruženja kroz bolje planiranje korištenja zemljišta i vode za ribnjake u akvakulturi, optimizacije lokacija za marikulturu, unaprjeđenja alata za prikupljanje podataka, platformi za integrirano upravljanje podacima, sustava za prijenos znanja i informacija koji su usmjereni na korisnika te povećanja sposobnosti proizvođača i drugih sudionika u sektoru za upotrebu jedinstvenih baza podataka i znanja.
Obrazloženje	Pred proizvođačima u akvakulturi značajni su okolišni i upravljački izazovi, koji nameću potrebu za uvođenjem integriranog upravljanja i planiranja. Primjerice, pravna je zaštita močvara i ptičjih vrsta osnovni problem jer je potrebno pomiriti uspješan uzgoj riba sa zaštitom divlje flore i faune. No, ipak je integrirano upravljanje i planiranje između ostalog otežano i zbog manjka podataka i informacija o ključnim pokazateljima proizvodnje, tržišta i okoliša/klimatskih uvjeta (npr. stanje ribnjačke infrastrukture, podaci o uspješnosti proizvodnih jedinica, klimatološkim uvjetima, zalihama vode kojima se koriste pojedinačna uzgajališta). Nadalje, iako su neke županije (npr. Zadarska županija) pojednostavile postupke za prostorno planiranje, procjenu utjecaja na okoliš, i druge postupke koji prethode izdavanju dozvola za podsektor marikulture. Nepotpuna sinkronizacija kao i nedovoljna svijest dionika o ovim postupcima i podrška na lokalnoj razini (pogotovo u slatkovodnoj akvakulturi) mogu onemogućiti otvaranje novih uzgajališta u određenim proizvodnim okruženjima i povećavati sukobe s drugim sektorima/korisnicima u ruralnim i obalnim područjima (npr. turizam, graditeljstvo, ribolov itd.).
Primarne veze sa strateškim ciljem 1.	Specifični cilj 1.1.: Povećanje učinkovitosti i dodane vrijednosti Specifični cilj 1.2.: Unaprjeđenje održivog upravljanja prirodnim resursima Specifični cilj 1.3.: Smanjenje osjetljivosti na klimatske promjene i poticanje niskouglične proizvodnje

Ključna potreba 4.: Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima

Opis	Povećanje pristupa proizvođača u akvakulturi i MMSP-a (posebice manjih proizvođača u akvakulturi, osobito žena i mladih) prilagođenim financijskim rješenjima i rješenjima za upravljanje rizicima, naročito putem bolje ciljanih javnih potpora za mjere upravljanja rizicima na osnovi transparentnih metoda procjene štete, iskorištavanjem programa bespovratnih sredstava uz vlastito učešće i omogućavanjem boljih procjena rizika pomoću razvoja platformi za integrirano upravljanje podacima u donošenju odluka koje omogućuju pristup ključnim podacima o proizvodnji, tržištu, okolišu i klimatskim uvjetima.
Obrazloženje	Manji proizvođači u akvakulturi još uvijek imaju ograničen pristup kreditima jer ih poslovne banke i dalje smatraju prerizičnim i slabo unosnim prilikama za

	ulaganje. Osim toga, mali je izbor instrumenata osiguranja koji su prilagođeni sektoru akvakulture, još uvijek nije razrađen sustav su-financiranja proizvođača koji su pretrpjeli štete nanosene od zaštićenih vrsta, poput vrsta ptica koje se hrane ribom (npr. velika bijela čaplja) a operacije u akvakulturi imaju općenito male kapacitete za upravljanje rizicima koji su izazvani klimatskim promjenama i tržištem.
Primarne veze sa strateškim ciljem 1.	Specifični cilj 1.1.: Povećanje učinkovitosti i dodane vrijednosti Specifični cilj 1.3.: Smanjenje osjetljivosti na klimatske promjene i poticanje niskougljične proizvodnje

STRATEŠKI CILJ II. JAČANJE KONKURENTNOSTI SEKTORA AKVAKULTURE

Ključna potreba 5.: Jačanje povezanosti s tržištem u sektoru akvakulture, uključujući okrupnjavanje ponude

Opis	Unaprjeđenje organizacijske razine manjih proizvođača u akvakulturi u Hrvatskoj te poticanje povećanja suradnje između manjih proizvođača i kupaca u proizvodnji, preradi i marketingu, tj. kroz cjelokuni lanac proizvoda akvakulture.
Obrazloženje	Dobro postavljeni vrijednosni lanci u akvakulturi potiču stvaranje, isporuku i iskorištavanje tržišne vrijednosti i prilika uspostavljenjem bliske suradnje između dionika koji su u opskrbnom i distribucijskom dijelu vrijednosnog lanca. Međutim, razvoj i širenje dobro postavljenih vrijednosnih lanaca u hrvatskoj akvakulturi ograničeni su nizom otegotnih okolnosti u operativnom smislu, uključujući ograničeni kapacitet mrjestilišta za ključne vrste u akvakulturi, mali obujam proizvodnje i rascjepkanost mnogih proizvođača u akvakulturi (slatkovodna akvakultura i uzgajališta školjkaša u Hrvatskoj osim od tehničke neučinkovitosti posebice stradavaju od manje učinkovitosti ekonomije razmjera), manjka jačih organizacija proizvođača, slabe povezanosti s tržištem i ograničenih prerađivačkih kapaciteta. Zbog slabih horizontalnih veza (među proizvođačima) i vertikalne integracije (između proizvođača i kupaca) podižu se transakcijski troškovi, povećava ovisnost o uvozu ključnog repromaterijala (eng. <i>input</i>), oslabljuje pregovarački položaj manjih proizvođača te otežava pristup dovoljno velikom obujmu proizvoda ujednačene kvalitete po konkurentnim cijenama prerađivačima, hotelima i restoranima u rastućem sektoru turizma.
Primarne veze sa strateškim ciljem 2.	Specifični cilj 2.1.: Širenje i diversifikacija tržišta za hrvatske proizvode akvakulture Specifični cilj 2.2.: Integracija MMSP-a i mladih proizvođača u vrijednosne lance u akvakulturi Specifični cilj 2.3.: Olakšavanje pristupa proizvođača strateškim tržišnim segmentima

Ključna potreba 6.: Unaprjeđenje poduzetničkih kapaciteta i mogućnosti poduzeća u akvakulturi

Opis	Promicati hrvatsku industriju akvakulture kod privatnih ulagača i financijskih institucija kao profitabilnog poslovanja na temelju općih studija izvodljivosti i uspješnih primjera, smanjenje administrativnih opterećenja u cilju privlačenja više poduzeća u sektor akvakulture i unaprjeđenje poslovnog upravljanja, financijske pismenosti, knjigovodstva i računovodstva, marketinga i digitalnih vještina (mladih) proizvođača, MMSP-a i poduzetnika u akvakulturi. Smanjenje administrativnih opterećenja u cilju privlačenja više mladih proizvođača i novopokrenutih poduzeća (startupova) u sektor akvakulture i ruralna/obalna
-------------	--

	područja (npr. dugotrajni postupci usvajanja planova za upravljanje zemljištem na županijskoj razini i s njima povezana nedovoljna transparentnost) i davanje više prilika poduzetnicama, uključujući usluge pružanja podrške u razvoju poslovanja.
Obrazloženje	Slabi kapaciteti za poslovno upravljanje i planiranje kod proizvođača i poduzeća u akvakulturi otežavaju njihovo uključivanje u razvoj modernih vrijednosnih lanaca u akvakulturi i povezivanje s investitorima i financijskim institucijama. S druge strane, složeni regulatorni i administrativni postupci, posebice oni koji se odnose na prostorno planiranje, procjenu utjecaja na okoliš, prava na upotrebu kopnenih voda i postupke izdavanja dozvola oslabljuju konkurentnost proizvođača i poduzeća u akvakulturi jer nastaje poslovno okruženje koje nameće visoke transakcijske troškove, posebice manjim proizvođačima.
Primarna veza sa strateškim ciljem 2.	Specifični cilj 2.2.: Integracija MMSP-a i mladih proizvođača u vrijednosne lance u akvakulturi

Ključna potreba 7.: Unaprjeđenje poslovanja kao odgovora na potražnju potrošača za proizvodima akvakulture

Opis	Unaprjeđenje pristupa sudionika u lancu akvakulture strateškoj proizvodnji, tržištu i informacijama o okolišu/klimatskim uvjetima, kao i prilagođenim uslugama za pružanje financijske, logističke i tehničke podrške potrebnima za pristupanje strateškim tržišnim segmentima.
Obrazloženje	Pristup informacijama i uslugama za pružanje podrške u vrijednosnim lancima često omogućuje stvaranje najveće dodane vrijednosti jer olakšava učinkovito povezivanje između proizvođača, skupina/klastera proizvođača i tržišta. Svjetska je banka, primjerice, u svojoj najnovijoj analizi utvrdila da je <i>učestalost isporuke</i> potrebne za određeni prehrambeni proizvod ključni čimbenik diferencijacije za rentabilnost šireg poljoprivredno-prehrambenog sektora u Hrvatskoj. Stoga bi sektor akvakulture mogao značajno ojačati svoj konkurentski položaj usmjeravanjem na one segmente koji obuhvaćaju napredne potrošače (praktični i nepcu ugodni proizvodi), (svježe i kvalitetne) proizvode i tržišnu (bioekonomsku) dodanu vrijednost, a koji zahtijevaju češću isporuku. Međutim, ruralna i obalna infrastruktura kao i logističke funkcije koje su trenutačno u upotrebi u Hrvatskoj i dalje nisu dovoljno usklađene s potrebama za diferencijacijom sektora akvakulture. Hrvatska trenutačno nije dovoljno uspješna po nizu pokazatelja koji se odnose na logistiku, a samo 30 do 40 % hrvatskih tvrtki upotrebljava usluge logistike u vidu izdvojene poslovne djelatnosti (eng. <i>outsourcing</i>) (u usporedbi s prosjekom EU-a koji je 70 %). Svježi i kvalitetni proizvodi akvakulture koje proizvode manji proizvođači bez interno organizirane logistike teško će postati konkurentni ako se ne obrate trećim stranama kao pružateljima logističkih usluga koji mogu osigurati transportna rješenja i druge usluge koordinacije u vrijednosnim lancima u akvakulturi.
Primarne veze sa strateškim ciljem 2.	Specifični cilj 2.1.: Širenje i diversifikacija tržišta za hrvatske proizvode akvakulture Specifični cilj 2.2.: Integracija MMSP-a i mladih proizvođača u vrijednosne lance u akvakulturi Specifični cilj 2.3.: Olakšavanje pristupa proizvođača strateškim tržišnim segmentima

Ključna potreba 8.: Poticati korištenje upotrebe standarda kvalitete

Opis	Povećanje primjene boljih praksi i sustava upravljanja u skladu s javnim i privatnim standardima kvalitete i certifikacijskim programima, posebice onima
-------------	--

	kojima se uređuje ekološka hrana, zaštita i očuvanje okoliša, sigurnost hrane i hrane za životinje, higijena hrane, zdravlje i dobrobit životinja, označavanje hrane i informacije o hrani (njezinu podrijetlu), sljedivost proizvodnje, prerade i marketinga u akvakulturi.
Obrazloženje	Postojano uvođenje strogih javnih standarda zaštite i očuvanja okoliša, sigurnosti hrane i hrane za životinje, higijene hrane, zdravlja i dobrobiti životinja, označavanja hrane i informacija o hrani i sljedivosti postavilo je velike zahtjeve za ulazak i konkurentnost i na domaćem i europskom tržištu. U isto vrijeme, zbog trenda okrupnjavanja u modernom maloprodajnom sektoru, zahtjevi trgovaca za izvorima opskrbe i odnosi s proizvođačima i prerađivačima u opskrbnom lancu sve više ovise o privatnim standardima sigurnosti i kvalitete hrane i zaštite okoliša, koji su često stroži od javnih zahtjeva, pri čemu zadržavaju potrošače koji su osjetljivi na cijene. Ako proizvođači i prerađivači u hrvatskoj akvakulturi ne budu u stanju ispuniti prethodno navedene zahtjeve na ekonomičan način, njihov će konkurentski položaj na domaćem i europskom tržištu sigurno oslabjeti. S druge strane, očekuje se da će porast alternativnih sustava proizvodnje i dobrovoljnih standarda kvalitete i certifikacijskih sustava i dalje biti veći od porasta konvencionalnih proizvoda u predstojećim godinama. Specifični i prepoznatljivi proizvodi daju ključnu priliku manjim proizvođačima i prerađivačima u akvakulturi za tržišno natjecanje s većim igračima. Međutim, za njih su troškovi sukladnosti s dobrovoljnim standardima kvalitete i certifikacijskim sustavima i s tim povezanog marketinga obeshrabrujući jer nema jakih organizacija proizvođača ili organiziranosti u zajednici (npr. lokalne akcijske grupe u ribarstvu (LAGUR-i), NVO-i itd.) i prilagođenih financijskih potpora za kompenzaciju gubitaka nastalih u procesu prijelaza na ove nove sustave, posebice za manje proizvođače i prerađivače. Podjednako je važno osigurati i odgovarajuće potpore za organizacije proizvođača ili organizacije u zajednici u cilju jačanja procesa u sustavu upravljanja kvalitetom i okolišem koji su povezani s proizvodima akvakulture, koje potrošači još uvijek drže manje vrijednima u usporedbi s proizvodima od divlje ribe. U ovom smislu, manjak jasne i koordinirane marketinške strategije u ovoj industriji ograničava svijest potrošača, uključujući i one domaće, o proizvodima akvakulture.
Primarne veze sa strateškim ciljem 2.	Specifični cilj 2.1.: Širenje i diversifikacija tržišta za hrvatske proizvode akvakulture Specifični cilj 2.2.: Integracija MMSP-a i mladih proizvođača u vrijednosne lance u akvakulturi Specifični cilj 2.3.: Olakšavanje pristupa proizvođača strateškim tržišnim segmentima

Ključna potreba 9.: Unaprjeđenje vještina radne snage u lancu akvakulture

Opis	Usklađivanje razine tehničkih vještina proizvođača, prerađivača i radnika u akvakulturi s onima potrebnima za razvoj proizvodnih i marketinških sustava koji zahtijevaju sve veća ulaganja kapitala i znanja, usmjereni su na kvalitetu i održivo upravljanje pod utjecajem novih (digitalnih) tehnologija, a omogućuju diversifikaciju djelatnosti koje će biti više usmjerene na usluge u sektoru turizma.
Obrazloženje	Razne otegotne okolnosti utječu na radnu snagu u sektoru akvakulture, a koje su pod utjecajem nekoliko čimbenika, uključujući niske razine radne proizvodnosti, nisko sudjelovanje radne snage, iseljavanje mladih iz ruralnih područja i neusklađenost vještina. Te otegotne okolnosti predstavljaju važne prepreke za repozicioniranje sektora akvakulture u smjeru aktivnosti koje će imati veću dodanu vrijednost. S druge strane, efektivna integracija više mladih proizvođača i poduzetnika u vrijednosne lance u akvakulturi može podići razinu radne proizvodnosti jer su oni obično spretniji u provođenju tehnoloških promjena potrebnih u sustavima proizvodnje koji su sve intenzivniji po kapitalu, znanju i tehnologijama. Otvaranje novih mogućnosti i integracija žena koje se

	bave proizvodnjom i poduzetnica u moderne vrijednosne lance i njihov doprinos transformaciji sektora akvakulture može pomoći u zaustavljanju migracija iz ruralnih područja (naročito u podsektoru dodane vrijednosti, u kojem sve više dominiraju žene).
Primarne veze sa strateškim ciljem 2.	Specifični cilj 2.1.: Širenje i diversifikacija tržišta za hrvatske proizvode akvakulture Specifični cilj 2.2.: Integracija MMSP-a u vrijednosne lance u akvakulturi Specifični cilj 2.3.: Olakšavanje pristupa proizvođača strateškim tržišnim segmentima

Ključna potreba 10.: Unaprjeđenje funkcionalnosti tržišta poljoprivrednim zemljištem

Opis	Stvarati učinkovite i transparentne administracije i sustave upravljanja poljoprivrednim zemljištem kojima se smanjuju vrijeme i transakcijski troškovi zakup državnog poljoprivrednog zemljišta, kao i najmom ili prodajom privatnog poljoprivrednog zemljišta za potrebe slatkovodne akvakulture.
Obrazloženje	Iako je Hrvatska dosta bogata poljoprivrednim zemljištem, to zemljište u pravilu nije dovoljno iskorišteno. Tržišta poljoprivrednim zemljištem imaju važnu ulogu u učinkovitom i održivom upravljanju zemljištem i inkluzivnom razvoju. Međutim, povremeno su ulaganja u slatkovodnu akvakulturu u zastoju zbog neriješenih pitanja prava vlasništva koja proizlaze iz neusklađenosti između katastra i zemljišnih knjiga, što poduzetnicima otežava pristup i privatnom i državnom poljoprivrednom zemljištu.
Primarna veza sa strateškim ciljem 2.	Specifični cilj 2.2.: Integracija MMSP-a i mladih proizvođača u vrijednosne lance u akvakulturi

STRATEŠKI CILJ III. DOPRINOS OBNOVI RURALNOG I OBALNOG GOSPODARSTVA I UNAPRJEĐENJE ŽIVOTA U RURALNIM I OBALNIM PODRUČJIMA

Ključna potreba 11.: Unaprjeđenje koordiniranosti i komplementarnosti između intervencija u ruralnim i obalnim područjima, uključujući osnovne usluge

Opis	Objedinjavanje teritorijalnih ulaganja na regionalnoj i lokalnoj razini putem raznih sektorskih programa na način koji će smanjiti proturječja i potaknuti povećanje povezanosti unutar i između sektora koji se temelje na prirodnim resursima i vrijednosnih lanaca u ruralnim i obalnim područjima, uključujući unaprjeđenje kvalitete osnovnih javnih usluga u ruralnim i obalnim područjima (kao i usluga vrtića i jaslica koji ženama daju više vremena za proizvodni rad u ruralnim i obalnim područjima) i njihovo usklađivanje, gdje je to moguće, s potrebama održivih i kružnih bioekonomija (npr. usluge koje se odnose na gospodarenje otpadom, električnu energiju, grijanje, obrazovanje, zaštitu okoliša i vodoopskrbu).
Obrazloženje	Proces strukturne transformacije sektora akvakulture moguće je dodatno ubrzati iskorištavanjem ekonomskih veza između ovog sektora i drugih bioindustrija i usluga u širem ruralnom i obalnom gospodarstvu. Međutim, stvaranje novog dohotka i novih radnih mjesta u vrijednosnim lancima moderne akvakulture i ruralnih/obalnih sektora koji su usko povezani s ovim vrijednosnim lancima uvelike ovise o dobrom prostornom usmjeravanju javnih poticaja ulaganja, robe i usluga na regionalnoj i lokalnoj razini iz različitih sektorskih politika i programa. Točnije rečeno, ishodi teritorijalnog razvoja

	dosta ovise o načinu na koji će vladine ustanove u Hrvatskoj koordinirati svoje intervencije i uključiti privatni sektor, civilno društvo i pojedince na svakoj razini prostornog planiranja. Dok se u nekim županijama već mogu vidjeti primjeri dobre prakse (npr. Zadarska županija), efektivna je koordiniranost između višesektorskih intervencija i dionika u ruralnim i obalnim područjima često otežana zbog administrativne i teritorijalne rascjepkanosti. Neodgovarajućom koordinacijom između dionika u javnom i privatnom sektoru i civilnom društvu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini povećan je rizik od preklapanja teritorijalnih ulaganja i gubitka kritične mase za ostvarenje utjecaja.
Primarne veze sa strateškim ciljem 3.	Specifični cilj 3.1.: Stvaranje više radnih mjesta u ruralnim i obalnim područjima Specifični cilj 3.2.: Ubrzavanje prijelaza na pametno i zeleno ruralno i obalno gospodarstvo

Ključna potreba 12.: Unaprjeđenje javne infrastrukture u cilju modernizacije proizvodnje u akvakulturi

Opis	Unaprjeđenje fizičke infrastrukture u ruralnim i obalnim područjima, što ide u prilog isporuci učinkovitih logističkih i digitalnih usluga sljedeće generacije, osiguranje dovoljnih količina kopnenih vode kao i podizanju razine obnovljive energije i energetske učinkovitosti proizvođača i prerađivača u akvakulturi.
Obrazloženje	Potrebno je smanjiti ovisnost prihoda i radnih mjesta o djelatnostima primarnog sektora u cilju obnove lokalnog gospodarstva i unaprjeđenja uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima. Za rješavanje velikih nedostataka u lokalnom razvoju ključno je povećati ulaganja u javnu infrastrukturu i usluge koje potiču povezivanje ruralnih i obalnih područja s mogućnostima koje nude lanci moderne akvakulture, rastući sektor turizma i nova (digitalna i bio)ekonomija. Iako Hrvatskoj pogoduje moderna, dobro razvijena cestovna infrastruktura, ruralna i obalna infrastruktura suočavaju se s nekim specifičnim mogućnostima razvoja, uključujući unaprjeđenje vodoopskrbne infrastrukture, proširenje pokrivenosti širokopojasnom pristupnom mrežom sljedeće generacije (eng. <i>Next Generation Access</i> , NGA) na nacionalnoj i (posebice) ruralnoj i obalnoj razini, povećanje energetske učinkovitosti osobito (ruralnih) kućanstava i sektora područnog grijanja i sustave proizvodnje energije iz obnovljivih (bio) izvora kao što su sustavi distribuirane proizvodnje električne energije i mini distribucijske mreže električne energije. Hrvatska bi, sa svojim udaljenim otočnim regijama, koje su daleko od distribucijskih mreža električne energije, grijanja i plina, mogla imati velike koristi od razvoja navedenih sustava za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora.
Primarne veze sa strateškim ciljem 3.	Specifični cilj 3.1.: Stvaranje više i boljih radnih mjesta u ruralnim i obalnim područjima Specifični cilj 3.2.: Ubrzavanje prijelaza na pametno i zeleno ruralno i obalno gospodarstvo

(HORIZONTALNI) STRATEŠKI CILJ IV. POTICANJE INOVACIJA U SEKTORU AKVAKULTURE

Ključna potreba 13.: Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (multidisciplinarno)

Opis	Iskorištavanje javnih sredstva za razvoj akvakulture u cilju povećanja privatnih ulaganja usmjerenih na aktivnosti koje se bave primijenjenim istraživanjima i uvođenje novih tehnologija i proizvoda, poticanje unaprjeđenja praksi upravljanja i inovativnih rješenja proizvođača i prerađivača u akvakulturi.
-------------	--

Obrazloženje	Niska kapitalna ulaganja u širem poljoprivredno-prehrambenom sektoru u Hrvatskoj, u usporedbi sa zemljama EU-a, značajna su otegotna okolnost u industriji akvakulture, posebice s obzirom na ovisnost ovog sektora o tehnologiji, i slijedom toga ulaganja u sektor moraju biti takva da omogućuju konkurentnost iste. U biti, svi podsektori akvakulture uvelike ovise o razvoju modernih tehnologija, i njihovoj primjeni kod proizvođača, koje je potrebno neprestano ažurirati i unaprjeđivati. Općenito uzevši, hrvatski je Sustav znanja i inovacija u poljoprivredi (eng. <i>Agricultural Knowledge and Innovation System</i> , AKIS) dosta usmjeren na osnovna istraživanja u javnom sektoru. U akvakulturi, i privatne tvrtke, dobavljači inputa i savjetodavne službe predstavljaju važan dio AKIS-a jer se njihove savjetodavne usluge i proizvodi nude pojedinačno ili u vidu određenih proizvodnih partnerstava. Međutim potpora koja se dodjeljuje tvrtkama, fakultetima i istraživačkim institutima/zavodima za istraživanje i razvoj (R&D) i inovacije vrlo je ograničena u vidu poreznih olakšica ili drugih mjera. Osim toga, u državnim potporama ne stavlja se odgovarajuće težište na proizvodnju s dodanom vrijednošću. Sve u svemu, ulaganja u sektoru akvakulture ne bi trebala biti usmjerena samo na unaprjeđenje i modernizaciju postojećih tehnologija i proizvodnih praksi nego i na inovacije koje dovode do novih tehnologija i novog znanja, povećavaju konkurentnost, unaprjeđuju sigurnosti i kvalitete hrane, hrane za životinje, razvijaju nove prehrambene proizvode itd.
Primarna veza sa strateškim ciljem 4.	Specifični cilj 4.1.: Jača mobilizacija javnih i privatnih ulaganja u istraživanje i razvoj (R&D) i inovacije u akvakulturi kao i ruralnim i obalnim poduzećima

Ključna potreba 14.: Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost) (horizontalno)

Opis	Unaprjeđenje koordiniranosti, suradnje i partnerstava između proizvođača u akvakulturi i drugih sudionika lancu opskrbe hranom uključujući ustanove za stvaranje i prijenos znanja, povećanje javne potpore posebice za primijenjena istraživanja i inovacije, njihovo širenje i primjenu te ulaganje u vještine i znanje savjetodavnih službi, osobito zbog zahtjeva za sukladnost i transformativne inovacije (digitalne tehnologije, klimatski pametna i održiva akvakultura, razmjena informacija i podataka).
Obrazloženje	Cilj je hrvatskog AKIS-a proizvođačima osigurati informacije, osposobljavanje, tehničke savjete i mreže za učenje o inovacijama u (digitalnim) tehnologijama, zahtjevima za regulatornu sukladnost kao i praksama upravljanja i proizvodnje koje uzimaju u obzir međunarodne inovacije koje mogu biti relevantne za nacionalni okvir. Hrvatska ima velik broj ustanova koje se bave AKIS-om i koje su izvor stručnog znanja baš u tim područjima akvakulture. Ne uzimajući u obzir velik broj sudionika, dionici koji se bave AKIS-om u akvakulturi su rascjepkani, a funkcionalna je suradnja u istraživanjima, obrazovanju, osposobljavanju i savjetodavnim službama ograničena. Osim toga, proizvođači i drugi dionici moraju biti upoznati s postojećim mehanizmima razmjene i prijenosa znanja i inovacija, a neke je prethodno navedene mehanizme moguće unaprijediti. U Nacionalnom strateškom planu razvoja akvakulture za razdoblje 2014.–2020. s pravom se spominje povećanje suradnje između znanstvene zajednice i ovog sektora kao jedan od njegovih najvećih prioriteta, a posebice je tomu tako u slatkovodnoj akvakulturi, u kojoj postoji značajan potencijal za unaprjeđenje učinkovitosti poduzeća, iskorištenosti repromaterijala i proširenja djelatnosti putem inovacija i unaprjeđenja sustava informacija i znanja. Unaprjeđenje će integracije sustava znanja i informacija u akvakulturi biti još važnije za upravljanje digitalnom transformacijom sektora akvakulture, povećanje praksi i tehnologija

	održivog upravljanja i rješavanje pitanja otpornosti na klimatske promjene čija je pojava sve češća.
Primarna veza sa strateškim ciljem 4.	Specifični cilj 4.2.: Unaprjeđenje prijenosa tehnologije uzgajalištima i poduzećima u akvakulturi, kao i drugim sektorima te ruralnom i obalnom stanovništvu.

V. Plan provedbe

U ovom se planu provedbe u cilju rješavanja ključnih potreba vezanih za svaki strateški cilj predlažu ciljne intervencije, grupirane u pet (5) ključnih aktivnosti. Svaka aktivnost sastoji se od podskupine povezanih intervencija, namijenjenih rješavanju specifičnih ključnih potreba u sektoru akvakulture, za svaki strateški cilj. U Dodatku I. daje se pregled veza između svake intervencije i ključnih potreba za svaki strateški cilj.

- (i) **MJERA A.: Usmjeravanje sredstava na zelena ulaganja u akvakulturi koja stvaraju dodanu vrijednost**
- (ii) **MJERA B.: Jačanje kapaciteta proizvođača u akvakulturi za upravljanje rizicima od klimatskih promjena i zaštitu okoliša**
- (iii) **MJERA C.: Poticanje razvoja dinamičnih i inkluzivnih vrijednosnih lanaca u akvakulturi**
- (iv) **MJERA D.: Povećanje sinergije između sektora akvakulture i srodnih sektora u ruralnim i obalnim područjima**
- (v) **MJERA E.: Jačanje i integracija sustava pružanja potpore akvakulturi za razvoj i inovacije temeljene na znanju**

MJERA A. Usmjeravanje javnih i privatnih sredstava na zelena ulaganja u akvakulturi koja stvaraju dodanu vrijednost

CILJANE INTERVENCIJE
A.1. Povećanje ulaganja u učinkovite i održive tehnologije i rješenja u akvakulturi
A.2. Podupiranje ulaganja u veće i rentabilnije proizvodne kapacitete
A.3. Poticanje razvoja novih proizvoda veće dodane vrijednosti u akvakulturi

Intervencija A.1. Povećanje ulaganja u učinkovite i održive tehnologije i rješenja u akvakulturi

Opis	Ovom će se intervencijom jačati i podupirati projekti u kojima se težište stavlja na tehnologije i rješenja u akvakulturi koji potiču socioekonomsku i okolišnu održivost, pri čemu će prioritet posebice imati inovativni projekti kojima se povećava održivost i profitabilnost poduzeća u akvakulturi pomoću (i) upotrebe klimatski pametnih i digitalnih tehnologija; (ii) unaprjeđenja sustava za pročišćavanje otpadnih voda i zbrinjavanje otpada i uginule ribe (osobito ako se upotrebljavaju za proizvodnju raznih nusproizvoda). U tom kontekstu prioritet će imati projekti koji su usmjereni na ulaganja u (i) okolišno održivo intenziviranje proizvodnih sustava u akvakulturi (reciklirajući uzgojni sustavi u akvakulturi (eng. <i>Recirculating Aquaculture Systems</i> , RAS), integrirana multitrofična akvakultura (eng. <i>Integrated Multi Trophic Aquaculture</i> , IMTA), kombinirani sustavi intenzivno-ekstenzivne akvakulture (eng. <i>Combined Intensive-Extensive - CIE systems</i> , akvaponija), uključujući njihovo integriranje s digitalnim tehnologijama; (iii) sinergijsko povezivanje operacija u akvakulturi i
-------------	---

	<p>poljoprivredi koje će uključivati riblju proizvodnju u sustavima RAS, smanjenje nastajanja otpada i otpadnih voda u poljoprivredi i akvakulturi, kao i proizvodnju bioplina iz energetske sirovine akvakulture te poljoprivrednog otpada; (iv) uvođenje tehnologija i rješenja za održivo korištenje vode (vidi i intervenciju E.2.), uključujući sustav RAS, inovativne postupke za ribnjake i protočne sustave uzgoja koji potiču očuvanje vode i sustave proizvodnje s minimalnim ispuštanjem vode, i (v) primjenu uzgojne tehnologije i standarda kontrole hranidbe u različitim uzgojnim sustavima kojima se sprječava uvođenje prekomjernih nutrijenata u vodu i sediment iz neposrednog okoliša ili ih se svodi na najmanju mjeru jer oni utječu na lokalnu eutrofikaciju i opće narušavanje stanja okoliša. Nadalje, poticat će se proizvođači za upotrebu i održavanje (i) najboljih praksi gospodarenja vodama na temelju razine očuvanja i ispuštanja vode; (ii) optimalne strategije hranidbe i prehrane ribe u raznim vrstama proizvodnih sustava u kojima se upotrebljava održiva, alternativna i netradicionalna hrana za životinje i aditivi. Osim toga, potpora će biti osigurana i za partnerstva osnovana za prijenos tehnologije i inovacije u čijem će sastavu biti proizvođači, savjetodavne službe i znanstvene ustanove (vidi i intervenciju E.4.). Ta će partnerstva biti utemeljena na interaktivnom inovacijskom modelu pri čemu će znanstvene ustanove težište staviti na rješavanje problematike i izazova s kojima se proizvođači suočavaju u stvarnom životu. U cilju učinkovite provedbe tog novog inovacijskog modela, potrebno je razviti sustave upravljanja programima koji će zahtijevati česte natječaje za dostavljanje prijedloga rješenja te na taj način omogućiti brzo rješenje problema koji muči uzgajivače i ubrzati i poduprijeti bržu upotrebu inovativnih rješenja. Za širenje rezultata proizašlih iz inovacijskih partnerstava koristit će se novi, digitalni informacijsko-komunikacijski sustavi i alati (vidi i intervenciju E.2.).</p>
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi • Unaprjeđenje okolišne održivosti proizvodnih praksi u akvakulturi • Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima • Jačanje povezanosti s tržištem u sektoru akvakulture, uključujući okrupnjavanje ponude • Unaprjeđenje upotrebe javnih i privatnih standarda kvalitete • Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (horizontalno)
Nadležno tijelo	Ministarstvo poljoprivrede
Izvori financiranja	Fondovi EU, program investEU, državni proračun (nacionalni doprinos)
Ciljani dionici	Proizvođači, organizacije proizvođača, savjetodavne službe, znanstvene ustanove
Ključni podsektor(i)	Slatkovodna akvakultura
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Znanje i inovacije, konkurentnost, prilagodba klimatskim promjenama, obnovljiva energija, energetska učinkovitost, upotreba vode, kvaliteta vode, kontrola onečišćenja, gospodarenje otpadom, kontrola nutrijenata, precizna akvakultura, bioekonomija

Intervencija A.2. Podupiranje ulaganja u veće i rentabilnije proizvodne kapacitete

Opis	Ovom će se intervencijom poduprijeti kapitalna ulaganja u proizvodne kapacitete u akvakulturi, uključujući ulaganja u učinkovite i održive tehnologije i rješenja u akvakulturi (vidi i intervenciju A.1.). Osim toga, organiziranim ciljanim promidžbama investicijskih mogućnosti u proizvodnji u akvakulturi u Hrvatskoj,
-------------	--

	uključujući promicanje investicijskih mogućnosti u sektoru akvakulture u Hrvatskoj na međunarodnim sajmovima ulaganja, privući će se ulagači, jer će se industrija akvakulture predstaviti privatnim i institucionalnim ulagačima kao rentabilan i okolišno održiv poslovni model, ali i objaviti priče uspješnice iz ove industrije te uspostaviti jedinstveno mjesto za informiranje (eng. <i>one stop shop</i>) sa smjernicama za ulagače te razmijeniti najbolje prakse itd., što će biti sastavni dio predložene riznice (centra) znanja i informacija u akvakulturi (vidi i intervenciju E.2.).
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Jačanje povezanosti s tržištem u sektoru akvakulture, uključujući okrupnjavanje ponude • Unaprjeđenje poduzetničkih kapaciteta i mogućnosti poduzeća u akvakulturi • Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (horizontalno)
Nadležna tijela	Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta
Izvori financiranja	Fondovi EU , program investEU, financijski instrumenti, državni proračun
Ciljani dionici	Proizvođači, organizacije proizvođača, MMSP-i, prerađivači, distributeri, ulagači
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Konkurentnost, pristup izvorima financiranja, analiza troškova i koristi, poticanje ulaganja, integracija lanac opskrbe proizvodima akvakulture

Intervencija A.3. Poticanje razvoja novih proizvoda veće dodane vrijednosti u akvakulturi

Opis	Ovom će se intervencijom poduprijeti ulaganja u uvođenje novih vrsta. Posebice će potpora biti osigurana za uvođenje novih vrsta koje su već u istraživačkoj fazi i pokazuju potencijal za akvakulturu te za koje postoji potražnja na tržištu (domaće ili EU). Primjerice, sve je veće zanimanje u EU-u i Hrvatskoj za intenzivan uzgoj toplovodnih vrsta s velikom dodanom vrijednošću. One se za sada uzgajaju u malim količinama u šaranskim ribnjacima (npr. smuđ, som, štuka itd.), a opravdale bi ulaganja u istančanije intenzivne proizvodne sustave (RAS) kao jamstvo za kontrolirane uzgojne uvjete, kraći proizvodni ciklus, siguran proizvod, otpornost na klimatske promjene i jednostavan način pročišćavanja otpadnih voda. Potpore osigurane za ovu vrstu ulaganja će se odnositi i na povezivanje proizvođača sa znanstveno-istraživačkim ustanovama u cilju pokretanja optimalnih istraživačkih projekata ili pilot proizvodnje (vidi i intervenciju E.4.), a u kasnijoj fazi, i na povezivanje uspješnih projekata s ulagačkom zajednicom koja ima interes ulagati u poduzeća u akvakulturi (vidi i intervenciju A.2.). Mogućnosti poticanja uvođenja i uzgoja stranih unosnih vrsta s tehnološki i financijski definiranom uzgojnom tehnologijom (npr. losos, vijetnamski som, tilapija, kanalski som, pastrvski grgeč). Na tom će tragu biti potrebno ocijeniti odgovarajuće zatvorene sustave u cilju sprječavanja uvođenja neželjenog uzgoja stranih vrsta u neposredan okoliš. Nadalje, potpora će obuhvatiti i diversifikaciju proizvoda i promidžbene aktivnosti za nove proizvode, posebice za komarču, lubina, ciprinidne (šaranske) vrste riba i pastrvu, koji su za sada u početnim fazama razvoja.
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi • Jačanje povezanosti s tržištem u sektoru akvakulture, uključujući okrupnjavanje ponude • Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (horizontalno)

Nadležno tijelo	Ministarstvo poljoprivrede
Izvori financiranja	Fondovi EU, program investEU, državni proračun
Ciljani dionici	Proizvođači, organizacije proizvođača, MMSP-i, znanstvene ustanove, prerađivači
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Diversifikacija, znanje i inovacije, integracija lanca opskrbe proizvodima akvakulture

MJERA B. Jačanje kapaciteta proizvođača u akvakulturi za upravljanje rizicima od klimatskih promjena i zaštitu okoliša

CILJANE INTERVENCIJE
B.1. Poticanje primjene učinkovitih praksi upravljanja zdravljem životinja
B.2. Unaprjeđenje upravljanja staništima i predatorskim vrstama na uzgajalištima u akvakulturi
B.3. Razvoj odgovarajućih instrumenata za upravljanje rizicima u cilju poticanja održivih ulaganja u akvakulturi
B.4. Unaprjeđenje pristupa klimatskim i okolišnim podacima dionicima javnog i privatnog sektora u akvakulturi

Intervencija B.1. Poticanje primjene učinkovitih praksi upravljanja zdravljem životinja u akvakulturi

Opis	Odgovorno upravljanje uzgajalištima u akvakulturi uključuje primjenu tehnoloških i sanitarnih mjera kojima se osigurava pravilno upravljanje zdravljem organizama u uzgoju, uključujući ranu dijagnostiku i preventivne intervencije u cilju povećanja i dobrobiti riba i sigurnosti proizvoda. Osim mjera za kontrolu bolesti riba na nacionalnoj razini, uzgajališta u akvakulturi trebaju izraditi svoje planove biosigurnosti, za koje će se osigurati dodjela potpore. Potpora će posebice biti za primjenu učinkovitih praksi upravljanja zdravljem. Težište će u rečenim potporama prvenstveno biti na praksama kojima se potiču mjere sprječavanja bolesti (uključujući upotrebu imunostimulansa i drugih, ciljanih ili neciljanih mjera za povećanje imuniteta), ograničene upotrebe antibiotika i drugih veterinarskih lijekova i prilagodbe klimatskim promjenama. U suštini, ovom će se intervencijom unaprijediti sustavi za prijenos znanja i informacija potrebni za provedbu učinkovitih praksi upravljanja zdravljem životinja i srodnih ulaganja u cilju ispunjenja potreba proizvođača (vidi i intervencije B.4. i E.2.).
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dodane vrijednosti proizvoda akvakulture • Unaprjeđenje okolišne održivosti proizvodnih praksi u akvakulturi • Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima • Unaprjeđenje upotrebe javnih i privatnih standarda kvalitete • Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost) (horizontalno)
Nadležno tijelo	Ministarstvo poljoprivrede i HRVATSKI VETERINARSKI INSTITUT
Izvori financiranja	Fondovi EU, Obzor Europa, državni proračun
Ciljani dionici	Proizvođači, organizacije proizvođača, znanstvene ustanove, savjetodavne službe

Ključni podsektori	Svi
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Sigurnost hrane i standardi kvalitete, upotreba antibiotika, zdravlje i dobrobit ribe, kontrola onečišćenja, kvaliteta vode, gospodarenje otpadom, precizna akvakultura

Intervencija B.2. Unaprjeđenje upravljanja staništima i predatorskim vrstama na uzgajalištima u akvakulturi

Opis	Ovom će se intervencijom uspostaviti i podijeliti kodeks dobrih praksi i prateće smjernice za akvakulturu i druge komplementarne djelatnosti koje su u skladu s posebnim propisima u zaštićenim područjima (područja ekološke mreže Natura 2000 itd.) u cilju uspostavljanja ravnoteže između interesa za upotrebu zemljišta i efektivnog očuvanja bioraznolikosti, kao i poduprijeti izradu, provedba i praćenje planova upravljanja područjima koji uključuju odnose između svih dionika. U tom će se smislu nastaviti s provedbom mehanizam naknada štete na osnovi definiranih metodologija procjene stvarne štete i gubitka prihoda izazvanih izravnim ili neizravnim djelovanjem zaštićenih predatorskih vrsta, ali i osigurati financijska potpora za inovativna rješenja za ublažavanje štete od predatorskih vrsta kroz preventivne mjere kvantificirati i pratiti, a kojima će se očuvati zaštićena staništa i osigurati rentabilnost poluintenzivne šaranske proizvodnje (vidi i intervenciju A.1.). Nastavit će se s dodjelom potpore za uvođenje novih tehnologija na ribnjacima u akvakulturi kao što je uvođenje zatvorenog recirkulacijskog sustava u prvoj godini šaranske proizvodnje, nakon čega bi se vanjski ribnjaci mogli nasaditi starijom uzrasnom kategorijom riba koja nije toliko izložena pticama grabljivicama. Tim bi se scenarijem unaprijedilo preživljavanje i zdravlje životinjske populacije koja se uzgaja u vanjskim ribnjacima i skratio proizvodni ciklus za šarana. Naposljetku, ovom će se intervencijom podupirati prenamjena tradicionalnih poluintenzivnih šaranskih ribnjaka u višefunkcionalne objekte koji će nuditi usluge rekreacije, obrazovanja i obrazovanja o bioraznolikosti, kao i komercijalnu proizvodnju. Te se objekte može uključiti u razvoj gastro-destinacijskih paketa koji se predlažu za NSPA.
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprjeđenje okolišne održivosti proizvodnih praksi u akvakulturi • Unaprjeđenje usklađenosti između proizvodnih sustava i svojstava ekoloških zona • Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima
Nadležna tijela	Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
Izvori financiranja	Fondovi EU, državni proračun
Ciljani dionici	Proizvođači, organizacije proizvođača, organizacije civilnog društva, turoperatori
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	Područja ekološke mreže Natura 2000
Tematski prioriteti	Zdravlje i dobrobit životinja, kontrola onečišćenja, upravljanje predatorskim vrstama, kvaliteta vode, znanje i inovacije, očuvanje ekosustava, diversifikacija

Intervencija B.3. Razvoj odgovarajućih instrumenata za upravljanje rizicima u cilju poticanja održivih ulaganja u akvakulturi

Opis	Ovom se intervencijom razvijaju i uvode nova prilagođena rješenja za upravljanje rizicima u cilju unaprjeđenja pristupa izvorima financiranja za proizvođače u akvakulturi, skupine proizvođača i MMSP-e za potrebe modernizacije uzgojnih sustava, upotrebu klimatski pametnih i održivih tehnologija i rješenja u akvakulturi i djelatnosti s dodanom vrijednošću. Posebno će se dodatno poticati privatni/poslovni krediti za male i srednje proizvođače i poduzeća u sektoru akvakulture smanjenjem financijskih rizika putem financijskih instrumenata u kojima će se za korisnike potpora kombinirati poslovni krediti i instrumenti dijeljenja rizika (jamstva), investicijske potpore (bespovratna sredstva s vlastitim učešćem) i tehnička pomoć. Ti će se financijski instrumenti dodatno poduprijeti promicanjem koordiniranih prostornih planova (vidi intervenciju D.1.), ulaganja u akvakulturu (vidi intervenciju A.2.), kao i podatkovnim platformama i aplikacijama koje će javnim ustanovama i dionicima u privatnim lancima akvakulture osigurati pristup proizvodnji, tržištu, okolišnim i klimatskim podacima (vidi intervenciju B.4.). Važno je istaknuti da će prioritet imati ulaganja u učinkovite i održive tehnologije i rješenja u akvakulturi kao i razvoj i proizvodnja novih proizvoda akvakulture s većom dodanom vrijednošću (vidi i intervencije A.1. i A.3.), a posebice ako su oni prijedlozi mladih i inovativnih proizvođača, ali i proizvodnih partnerstava između proizvođača i kupaca u akvakulturi (vidi i intervencije C.1. i C.4.). Naposlijetku, ovom će se intervencijom razviti i proširiti posebni modeli osiguranja za proizvođače i poduzeća u akvakulturi pomoću uvođenja uzajamnih fondova za male i srednje proizvođače i upotrebe komercijalnih tržišta reosiguranja za upravljanje rizicima od katastrofa.
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima • Unaprjeđenje poduzetničkih kapaciteta i mogućnosti poduzeća u akvakulturi • Unaprjeđenje poticajnog okruženja kao odgovora na potražnju potrošača za proizvodima akvakulture • Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (horizontalno)
Nadležno tijelo	Ministarstvo poljoprivrede
Izvori financiranja	Fondovi EU, financijski instrumenti, državni proračun, tehnička pomoć EU-a
Ciljani dionici	Proizvođači, skupine proizvođača, MMSP-i, financijske institucije
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Pristup izvorima financiranja, prilagodba klimatskim promjenama, konkurentnost, diversifikacija, mladi

Intervencija B.4. Unaprjeđenje pristupa klimatskim i okolišnim podacima dionicima javnog i privatnog sektora u akvakulturi

Opis	Ovom će se intervencijom razviti platforma za integrirano upravljanje podacima za donošenje odluka koja će omogućiti pristup ključnim proizvodnim parametrima u akvakulturi. Posebice će se nacionalna baza podataka proširiti klimatskim i okolišnim podacima i informacijama te će se povećati kvaliteta i razmjena podataka putem Europskog pomorskog opservatorija i mreže podataka (EMODnet). Podaci i informacije s ove platforme omogućit će procjene utjecaja klimatskih promjena, analizu utjecaja uzgoja, izradu modela
-------------	---

	<p>optimizacije upotrebe vodnih resursa i praćenje ponašanja u prilagodbi klimatskim promjenama. U tom će se smislu prikupiti postojeći podaci i uspostaviti dugoročno redovito praćenje osnovnih Fizikalno-kemijskih parametara važnih za proizvodnju u akvakulturi. Osim toga, ovom će se intervencijom pokrenuti i praćenje odgovarajućih parametara i instrumenata za upravljanje hitnim situacijama u cilju predviđanja mogućih prirodnih nepogoda u određenim područjima. Ova će platforma stoga poslužiti za davanje strateških smjernica za investicijske odluke koje će donositi Ministarstvo poljoprivrede, proizvođači (vidi i intervencije A.1. i A.3.), ulagači (vidi i intervenciju A.2.), financijske i osiguravajuće kuće (vidi i intervenciju B.3.), kao i dionici u široj bioekonomiji (vidi i intervenciju D.1.). Ova će platforma i prateći alati biti sastavni dio riznice znanja i informacija u akvakulturi koja će biti razvijena u okviru intervencije E.2.</p>
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprjeđenje okolišne održivosti proizvodnih praksi u akvakulturi • Unaprjeđenje usklađenosti između proizvodnih sustava i svojstava ekoloških zona • Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima • Unaprjeđenje funkcionalnosti tržišta poljoprivrednim zemljištem • Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost) (horizontalno)
Nadležna tijela	Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike
Izvori financiranja	Državni proračun, Fondovi EU,
Ciljani dionici	Proizvođači, skupine proizvođača, financijske institucije, savjetodavne službe, znanstvene ustanove
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Prilagodba klimatskim promjenama, znanje i inovacije, precizna akvakultura, upravljanje rizicima od katastrofa

MJERA C. Poticanje razvoja dinamičnih i inkluzivnih vrijednosnih lanaca u akvakulturi

CILJANE INTERVENCIJE
C.1. Poticanje osnivanja proizvodnih partnerstava između proizvođača u akvakulturi i kupaca
C.2. Jačanje i poticanje osnivanja organizacija proizvođača
C.3. Unaprjeđenje mehanizama dodjele potpora proizvođačima za sukladnost s javnim i privatnim standardima sigurnosti i kvalitete hrane
C.4. Potpore za inovativne žene, mlade i poduzetnike za pokretanje novih poduzeća u akvakulturi

Intervencija C.1. Poticanje osnivanja proizvodnih partnerstava između proizvođača u akvakulturi i kupaca

Opis	<p>Ovom će se intervencijom uspostaviti mehanizam dodjele potpora za poticanje povezanosti između proizvođača, domaćih kupaca (uključujući institucionalne kupce) i financijskih institucija u cilju unaprjeđenja postojećih i razvijanja novih distribucijskih lanaca za proizvode akvakulture. U tim će se mehanizmima kombinirati financijski instrumenti (vidi i intervenciju B.3.) kojima će se unaprijediti pristup malih i srednjih proizvođača, poslovnom financiranju za provedbu poslovnih partnerstava u proizvođačkim segmentima s visokom dodanom vrijednošću na osnovi zajedničkih poslovnih planova i investicija</p>
-------------	--

	<p>proizvođača, prerađivača i kupaca. Potpore temeljem rečenoga mehanizma bit će namijenjene zajedničkim djelatnostima koje će obuhvaćati kapitalna ulaganja u unaprjeđenje i proširenje proizvodnih kapaciteta za proizvode akvakulture (vidi i intervenciju A.2.), upotrebu boljih praksi upravljanja kao i učinkovitih i održivih tehnologija i rješenja (vidi i intervencije A.1., B.1. i B.2.), unaprjeđenje kapaciteta poslovnog i financijskog upravljanja (vidi i intervenciju C.4.), jačanje organizacija proizvođača i marketinga (vidi i intervenciju C.2.), sukladnost s javnim i privatnim standardima sigurnosti i kvalitete hrane, (vidi i intervenciju C.3.), unaprjeđenje prerade, skladištenja i pakiranja ribe (uključujući riblje tržnice) i razvoj novih ribljih proizvoda dodane vrijednosti s težištem na različitim skupinama potrošača u strateškim tržišnim segmentima (vidi i intervenciju D.3.), kao i promicanje gastro-destinacijskog turizma (vidi i intervenciju D.3.). Primjerice, s obzirom na sve veći broj turista iz Azije (koji jedu i cijene šaranske proizvode) u Hrvatskoj ovom se intervencijom može potaknuti suradnja između proizvođača šarana, prerađivača, logistike, ugostitelja i hotela. Osim toga, mogu se povećati i nastojanja malih proizvođača lubina i komarče koji restoranima i hotelima nude čišćenje i filetiranje ribe za vrijeme turističke sezone ako se izgradi veći zajednički prerađivački objekt i uspostavi odgovarajuća logistika za prijevoz proizvoda do ljetovališta i hotela, kao i odabranih tržnica u glavnim gradovima. Potpore će unutar ovog mehanizma posebice biti namijenjene malim i srednjim proizvođačima u podsektorima veće dodane vrijednosti proizvođačima na otocima koji imaju teškoće sa stavljanjem proizvoda akvakulture na tržište, posebice zimi. Osim toga, potpore će biti namijenjene i za partnerstva između proizvođača akvakulture i institucionalnih kupaca kao što su bolnice, škole i vrtići jer će se poticati inovativni poslovni modeli i oblici suradnje kojima će se povećati konzumacija proizvoda ribarstva i akvakulture na domaćem tržištu. U cilju poticanja zajedničkih inicijativa između proizvođača, prerađivača i kupaca, u okviru ove intervencije uspostaviti će se internetska platforma koja će omogućiti komunikaciju i razmjenu informacija između sudionika u lancu te sadržavati informacije i znanje potrebno za provedbu prethodno navedenih mjera (vidi i intervenciju E.2.).</p>
<p>Primarne veze s ključnim potrebama</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi • Unaprjeđenje okolišne održivosti proizvodnih praksi u akvakulturi • Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima • Jačanje povezanosti s tržištem u sektoru akvakulture, uključujući okrupnjavanje ponude • Unaprjeđenje poduzetničkih kapaciteta i mogućnosti poduzeća u akvakulturi • Unaprjeđenje poticajnog okruženja kao odgovora na potražnju potrošača za proizvodima akvakulture • Unaprjeđenje upotrebe javnih i privatnih standarda kvalitete • Unaprjeđenje vještina radne snage u lancu akvakulture • Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (horizontalno) • Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost) (horizontalno)
<p>Nadležno tijelo</p>	<p>Ministarstvo poljoprivrede</p>
<p>Izvori financiranja</p>	<p>Fondovi EU, financijski instrumenti povezani uz ulaganja predviđena Operativnim programom, državni proračun</p>
<p>Ciljani dionici</p>	<p>Proizvođači, organizacije proizvođača, MMSP-i, mladi, prerađivači, distributeri, turoperator, županije, općine, financijske institucije, savjetodavne službe</p>
<p>Ključni podsektor(i)</p>	<p>Nije definirano</p>
<p>Teritorijalni fokus</p>	<p>N/P</p>
<p>Tematski prioriteti</p>	<p>Organizacije proizvođača, poslovno upravljanje, integracija lanca opskrbe proizvodima akvakulture, prodaja i marketing, konkurentnost, logistika</p>

	hladnog lanca, pristup izvorima financiranja, diversifikacija, znanje i inovacije, javna nabava, standardi sigurnosti i kvalitete hrane, programi certificiranja kvalitete
--	--

Intervencija C.2. Jačanje i poticanje osnivanja organizacija proizvođača

Opis	Ovom se intervencijom jača razina organiziranosti proizvodnje i marketinga proizvoda akvakulture poticanjem osnivanja i razvoja organizacija proizvođača (zadruga, udruženja proizvođača, LAGUR-a itd.) koji mogu postati veći i rentabilni proizvodni subjekti s većim marketinškim potencijalom. Osnivanje i razvoj organizacija proizvođača poticat će se i uvođenjem proizvodnih partnerstava (vidi i intervenciju C.1.). Za potrebe dodatnog pokazivanja prednosti povezivanja u organizacije proizvođača izradit će se studije financijske izvodljivosti i marketinški obraditi priče uspješnice za mjerodavne dionike. Važno je istaknuti da će funkcionalno povezivanje i jačanje organizacija proizvođača biti ključno za upravljanje rizicima od klimatskih promjena i unaprjeđenje upravljanja okolišem u operacijama akvakulture (vidi i intervencije B.1. i B.2.), jačanje povezanosti s tržištem i učinkovitih sustava distribucije, uključujući logistiku hladnog lanca (vidi i intervenciju C.1.), osiguravanje sukladnosti s javnim i privatnim standardima sigurnosti i kvalitete hrane (vidi i intervenciju C.3.), širenje znanja i informacija (vidi i intervencije E.2. i E.3.), pristup izvorima financiranja (vidi i intervenciju B.3.) te prijenos novih tehnologija (vidi i intervenciju E.4.).
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi • Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima • Jačanje povezanosti s tržištem u sektoru akvakulture, uključujući okrupnjavanje ponude • Unaprjeđenje poduzetničkih kapaciteta i mogućnosti poduzeća u akvakulturi • Unaprjeđenje poticajnog okruženja kao odgovora na potražnju potrošača za proizvodima akvakulture • Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost) (horizontalno)
Nadležno tijelo	Ministarstvo poljoprivrede
Izvori financiranja	Fondovi EU, državni proračun
Ciljani dionici	Proizvođači, organizacije proizvođača, savjetodavne službe
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Organizacije proizvođača, poslovno upravljanje, integracija lanca opskrbe proizvodima akvakulture, prodaja i marketing, konkurentnost, logistika hladnog lanca

Intervencija C.3. Unaprjeđenje mehanizama dodjele potpora proizvođačima za sukladnost s javnim i privatnim standardima sanitarne ispravnosti i kvalitete hrane

Opis	Ova se intervencija odnosi na ciljana ulaganja u razvoj ljudskih potencijala, metodologije, procesa, sustava i alata koji potiču transparentno i ekonomično donošenje javnih politika i kontrola temeljenih na rizicima u pogledu sigurnosti i kvalitete hrane u skladu sa zakonskim propisima EU-a. Pri tome će se posebno
-------------	---

	<p>težište staviti na (i) jačanje administrativnih kapaciteta MINPOLJ-a za politiku sigurnosti hrane (posebice u području biomedicinskih, biotehničkih i prehrambeno-biotehničkih znanosti) u cilju efektivne komunikacije s proizvođačima o zahtjevima za sukladnost; (ii) povećanje (unutarnjih) IT kapaciteta, nadgradnju Središnjeg veterinarskog informacijskog sustava (SVIS) (uključujući upisnike, praćenje i kontrolu upravljanja podacima, planiranje resursa) i integraciju SVIS-a s predloženom riznicom znanja i informacija u akvakulturi (vidi i intervenciju E.2.); (iii) poticanje efektivne provedbe programa obveznog praćenja i koordinirane kontrole u području sigurnosti hrane i zdravlja riba (vidi i intervenciju B.1.); (iv) i provedbu jačih kontrola uvoza ribe u cilju sprječavanja unošenja bolesti. Osim poticanja sigurne proizvodnje hrane, sprječavanja i iskorjenjivanja bolesti, ta će ulaganja unaprijediti zdravlje i dobrobit životinja i unaprijediti pristup tržištu proizvođača u akvakulturi (vidi i intervencije C.1. i D.3.). Osim toga, ovom će se intervencijom poticati sukladnost s dobrovoljnim programima certificiranja kvalitete koji su širi od minimalnih javnih standarda sigurnosti i kvalitete hrane. Proizvođače će se nadalje posebice poticati na prihvaćanje priznatih certifikacijskih programa (npr. ekološka proizvodnja, oznake zemljopisnog podrijetla, poštena trgovina itd.) Unaprijedit će se i pristup proizvođača potrebnom znanju i informacijama, kao i stručna potpora za provedbu mjera usklađivanja sa standardima (vidi i intervenciju E.2. i E.3.), ali i poticati šire obrazovanje svih sudionika u vrijednosnom lancu, uključujući proizvođače, trgovce i krajnje korisnike.</p>
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi • Unaprjeđenje okolišne održivosti proizvodnih praksi u akvakulturi • Jačanje povezanosti s tržištem u sektoru akvakulture, uključujući okrupnjavanje ponude • Unaprjeđenje poduzetničkih kapaciteta i mogućnosti poduzeća u akvakulturi • Unaprjeđenje poticajnog okruženja kao odgovora na potražnju potrošača za proizvodima akvakulture • Unaprjeđenje upotrebe javnih i privatnih standarda kvalitete • Unaprjeđenje vještina radne snage u lancu akvakulture • Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (horizontalno) • Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost) (horizontalno)
Nadležno tijelo	Ministarstvo poljoprivrede
Izvori financiranja	Fondovi EU, državni proračun
Ciljani dionici	Proizvođači, organizacije proizvođača, prerađivači
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Ekološka akvakultura, konkurentnost, diversifikacija, programi certificiranja kvalitete, standardi za sigurnost i kvalitetu hrane, poslovno upravljanje, informacije o proizvodima/označavanje proizvoda za potrošače, sljedivost, e-uprava

Intervencija C.4. Potpore za inovativne poduzetnike (žene i mlade) za pokretanje novih poduzeća u akvakulturi

Opis	Ovom će se intervencijom dati financijska potpora inovativnim ženama, mladima, poduzetnicima za pokretanje novih poduzeća u akvakulturi. Posebice će se osigurati bespovratna sredstva za novopokrenuta poduzeća (startupove) u akvakulturi koja žele ulagati u nove proizvode, tehnologije i usluge u lancu
-------------	--

	akvakulture (vidi i intervencije A.1. i A.3.) i/ili za jačanje povezanosti s tržištem i suradnje (vidi i intervenciju C.1.). Intervencijom će se olakšati pokretanje novih poduzeća inovativnih žena, mladih i poduzetnika jer će se unaprijediti (i) postupci za odobravanje poslovnih djelatnosti na svim razinama (npr. izrada i donošenje planova upravljanja zemljištem na županijskoj razini), kao i povećati (ii) transparentnost navedenih procesa integriranjem informacija o njihovu stanju i srodnih postupaka na jednom središnjem mjestu (vidi i intervenciju E.2.). Povrh prethodno navedenih mjera, ova će intervencija biti namijenjena i razvoju digitalnih platformi i alata za upravljanje znanjem i informacijama (vidi i intervenciju E.2.), instrumenata za upravljanje rizicima (vidi i intervenciju B.3.), ali i obrazovnih i strukovnih programa za akvakulturu (vidi i intervenciju E.3.), posebice za digitalnu akvakulturu, standarde kvalitete, kružnu bioekonomiju, poslovno upravljanje, prodaju i marketing, financijsku pismenost, knjigovodstvo i računovodstvo.
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima • Unaprjeđenje poduzetničkih kapaciteta i mogućnosti poduzeća u akvakulturi • Unaprjeđenje poticajnog okruženja kao odgovora na potražnju potrošača za proizvodima akvakulture • Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (horizontalno)
Nadležna tijela	Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta, znanstvene ustanove
Izvori financiranja	Fondovi EU, financijski instrumenti, državni proračun
Ciljani dionici	Proizvođači, organizacije proizvođača, mladi, žene, novopokrenuta poduzeća (startupovi)
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Znanje i inovacije, konkurentnost, poslovno upravljanje, pristup izvorima financiranja, spol, mladi

MJERA D. Povećanje sinergije između sektora akvakulture i srodnih sektora u ruralnim i obalnim područjima

CILJANE INTERVENCIJE
D.1. Uspostavljanje ravnoteže između održivog razvoja akvakulture, zaštite prirode i prilagodbe klimatskim promjenama
D.2. Povezivanje sektora akvakulture s mogućnostima rasta u kružnim bioekonomijama
D.3. Promicanje gastro-destinacijskog turizma

Intervencija D.1. Uspostavljanje ravnoteže između održivog razvoja akvakulture, zaštite prirode i prilagodbe klimatskim promjenama

Opis	Ovom će se intervencijom poticati izrada i provedba planova za koordinirano korištenje zemljišta i upravljanja obalnim područjem u okviru kojih se dodjeljuje odgovarajući prostor za klimatski pametan i održiv rast akvakulture. U planovima će se definirati lokacije novih operacija u akvakulturi na temelju ocjene usklađenosti odabrane lokacije s drugim djelatnostima u proizvodnom okruženju (npr. u cilju smanjenja sukoba s raznim korisnicima u obalnim područjima) i rizicima iz okoliša (npr. eutrofikacija, Utjecaj prebjegle uzgojne ribe na divlju populaciju ili potencijalno uvođenje stranih vrsta). Ovom će se
-------------	--

	<p>intervencijom poticati izrada planova jer će se pojednostaviti/modernizirati administrativni postupci u skladu s nacionalnim zakonskim propisima. Osim toga će se uvesti sustavi i alati za strateško planiranje i donošenje odluka uz pomoć razvoja platforme za integrirano upravljanje podacima koja je predložena u okviru intervencije B.4. Na temelju baza podataka integriranih na ovoj platformi moći će se izraditi procjene utjecaja klimatskih promjena, analizirati jaz u prinosima i objasniti ponašanja koja proizlaze iz prilagodbe klimatskim promjenama. Na tom bi tragu platforma primjerice mogla biti ključna za strateško prekogranično planiranje i izradu modela razvoja slatkovodne akvakulture pod utjecajem klimatskih promjena. Važno je naglasiti i financijsku i tehničku potporu za mjere koje će proizvođači provoditi u cilju koordinirane upotrebe zemljišta i izrade planova upravljanja obalnim područjima, posebice onih kojima se uvode klimatski pametni i održivi sustavi i rješenja u akvakulturi, dobiti za okoliš pri hranidbi i unaprjeđenje praksi kontrole hranidbe (vidi i intervencije A.1., B.1. i B.2.). Primjerice, proizvodni sustav u marikulturi moguće je unaprijediti kombinacijom reciklacijskih proizvodnih sustava za proizvedeni uzgoj juvenilne riblje mladi s priobalnim i pučinskim kaveznim sustavima za završnu fazu uzgoja, odnosno uzgoj ribe do tržišne veličine. Ti će proizvodni sustavi unaprijediti i ekonomsku uspješnost i upravljanje okolišem u proizvodnji u akvakulturi temeljenoj na kaveznom uzgoju. Ovom će se intervencijom uvesti učinkovite i održive inovacije kroz mehanizme suradnje koji će okupiti istraživače, donositelje politika i dionike iz sektora akvakulture (vidi i intervenciju E.4.) i unaprijediti sustav prijenosa znanja i informacija u skladu s potrebama dionika (vidi i intervencije E.2. i E.3.).</p>
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprjeđenje okolišne održivosti proizvodnih praksi u akvakulturi • Unaprjeđenje usklađenosti između proizvodnih sustava i svojstava ekoloških zona • Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima • Unaprjeđenje funkcionalnosti tržišta poljoprivrednim zemljištem • Unaprjeđenje koordiniranosti i komplementarnosti između intervencija u ruralnim i obalnim područjima, uključujući osnovne usluge • Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost) (horizontalno)
Nadležna tijela	Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo zaštite okoliša i energetike, znanstvene ustanove
Izvori financiranja	Fondovi EU, državni proračun, Obzor Europa
Ciljani dionici	Proizvođači, skupine proizvođača, organizacije civilnog društva, županije, općine, znanstvene ustanove
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	Ekološka mreža Natura 2000
Tematski prioriteti	Znanje i inovacije, održiva kontrola nutrijenata, očuvanje krajobraza, integrirano upravljanje krajobrazom, očuvanje ekosustava, upravljanje zemljištem, prilagodba klimatskim promjenama

Intervencija D.2. Povezivanje sektora akvakulture s mogućnostima rasta u kružnim bioekonomijama

Opis	<p>Ovom će se intervencijom poduprijeti izrada i provedba strategija lokalnog razvoja, a težište staviti na razvoj kvalitetne (ruralne/obalne) infrastrukture i usluga za poduzeća u akvakulturi u cilju poticanja lokalnog razvoja, zaustavljanja iseljavanja i stvaranja novih radnih mjesta (posebice izvan primarne proizvodnje u akvakulturi). Posebice će se osigurati tehnička i financijska potpora za ulaganja koja potiču integraciju vrijednosnih lanaca u</p>
-------------	---

	akvakulturi i uspostavljanje povezanosti između sektora akvakulture i srodnih sektora, a osobito prerade hrane, turizma i održivih vrijednosnih lanaca u kružnoj bioekonomiji (vidi i intervencije A.3., C.1. i D.3.). Intervencijom će se podupirati javna ulaganja u izgradnju pomoćne infrastrukture za distribucijske mreže obnovljive energije, vodoopskrbu, ceste, širokopojasnu pristupnu mrežu sljedeće generacije (eng. <i>Next Generation Access</i> , NGA) i logistiku. Osim toga, proizvođače i prerađivače u akvakulturi će se poticati na ulaganja u proizvodnju obnovljive energije iz otpada nastalog u akvakulturi i razvoj novih proizvoda iz prerađivačkih nusproizvoda u akvakulturi (npr. hrana za kućne ljubimce). Strategije lokalnog razvoja i popratna ulaganja prvenstveno će biti koordinirani pomoću mehanizma za uspostavljanje suradnje (LEADER) i usklađeni sa strategijama regionalnog i teritorijalnog razvoja Republike Hrvatske.
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi • Unaprjeđenje okolišne održivosti proizvodnih praksi u akvakulturi • Unaprjeđenje poduzetničkih kapaciteta i mogućnosti poduzeća u akvakulturi • Unaprjeđenje poticajnog okruženja kao odgovora na potražnju potrošača za proizvodima akvakulture • Unaprjeđenje koordiniranosti i komplementarnosti između intervencija u ruralnim i obalnim područjima, uključujući osnovne usluge • Unaprjeđenje javne infrastrukture u cilju modernizacije proizvodnje u akvakulturi • Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (horizontalno) • Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost) (horizontalno)
Nadležna tijela	Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
Izvori financiranja	EFPR (čl. 26.), EFRR, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD), Obzor Europa, državni proračun
Ciljani dionici	Organizacije proizvođača, proizvođači, prerađivači, znanstvene ustanove, županije, općine, organizacije civilnog društva, LAGUR-i
Ključni podsektori	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Osnovna infrastruktura i usluge, konkurentnost, diversifikacija, bioekonomija, znanje i inovacije, obnovljiva energija, digitalizacija, gospodarenje otpadom, kvaliteta vode

Intervencija D.3. Promicanje gastro-destinacijskog turizma

Opis	Ovom se intervencijom turistički proizvodi koji se temelje na izvornim kulinarskim iskustvima uvrštavaju u strategije brendiranja i marketinga turističkih destinacija i njihovih turističkih partnera u cilju poticanja duljih ostanaka, češćih posjeta i veće prosječne potrošnje turista. Intervencijom se utvrđuju i promiču posebne turističke destinacije koje su tradicionalno poznate po lokalnim proizvodima i specijalitetima akvakulture (npr. Malostonski zaljev koji vrijedi posjetiti kao „zemlju školjkaša“, ali i zbog tisućljetne tradicije uzgoja kamenica). Na tom će se tragu u ovom podneblju razviti prilagođen istančani (digitalni) sadržaj i narativ koji će odgovarati kulinarskim ukusima i sklonostima strateških segmenata potrošača. Konkretnije rečeno, razvoj ponude proizvoda za gastro-destinacijski turizam zahtijevat će povećanje ulaganja u (i) lokalne proizvode dodane vrijednosti koji ispunjavaju javne i/ili privatne standarde kvalitete, uključujući oznake podrijetla, specijalitete i ekološke proizvode (vidi i intervencije A.3. i C.3.); (ii) lokalne inicijative „Iz mora do stola“ sa
-------------	---

	suradnim/proizvodnim partnerstvima između proizvođača, turističkih organizacija i restorana (vidi i intervenciju C.1.); (iii) unaprjeđenje povezanosti između ruralnih i obalnih područja i tržišta (vidi i intervenciju D.2.), i (iv) prilagođene programe strukovnog osposobljavanja (vidi i intervenciju E.3.). Osim prethodno navedenih ulaganja, bit će organizirane i izložbe/radionice hrane i promocije/kampanje za lokalne specijalitete i tradicionalne načine pripremanja lokalno uzgojenih vrsta u suradnji s restoranima i ugostiteljima.
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi • Unaprjeđenje poduzetničkih kapaciteta i mogućnosti poduzeća u akvakulturi • Unaprjeđenje upotrebe javnih i privatnih standarda kvalitete • Unaprjeđenje koordiniranosti i komplementarnosti između intervencija u ruralnim i obalnim područjima, uključujući osnovne usluge
Nadležna tijela	Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo turizma
Izvori financiranja	Fondovi EU, državni proračun
Ciljani dionici	Proizvođači, organizacije proizvođača, ugostitelji, turoperatori, potrošači, žene
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Prodaja i marketing, organizacije proizvođača, gastro-turizam, standardi kvalitete, diversifikacija

MJERA E. Jačanje i integracija sustava pružanja potpore akvakulturi za razvoj i inovacije temeljene na znanju

CILJANE INTERVENCIJE
E.1. Istraživački projekti o ključnim pitanjima koja utječu na proizvodnju i marketing proizvoda akvakulture u Hrvatskoj
E.2. Razvoj riznice znanja i informacija u akvakulturi
E.3. Jačanje obrazovnih i strukovnih programa u području akvakulture, posebice za mlade i žene
E.4. Poticanje osnivanja inovacijskih partnerstava između proizvođača i znanstvenih ustanova

Intervencija E.1. Istraživački projekti o ključnim pitanjima koja utječu na proizvodnju i marketing proizvoda akvakulture u Hrvatskoj

Opis	<p>Ovom se intervencijom podupire provedba strateških istraživačkih projekata. Prvo će biti utvrđene mjerodavne ustanove i stručnjaci koji će procijeniti postojeće i nove tehnologije i inovacije, uključujući rentabilnost raznih proizvodnih sustava, uzimajući u obzir kapitalna ulaganja i troškove proizvodnje u cilju boljeg razumijevanja njihova potencijala i ograničenja (vidi i intervenciju A.1.). Zatim će se pratiti stope rasta uzgojenih organizama u raznim sezonama, koje će se usporediti s dostupnim podacima o uzgoju, pri čemu će se pratiti i opće ponašanje, posebice zdravstveno stanje i hranidbeno ponašanje uzgojnih organizama, kao i njihova krajnja prilagodba klimatskim promjenama. Na temelju tako dobivenih saznanja slijedit će uvođenje novih praksi upravljanja ovisno o promjenama odgovarajućih parametara u akvakulturi uslijed klimatskih promjena. Osim toga će se prikupiti podaci o konzumaciji plodova mora i proizvoda akvakulture i provesti marketinške analize u suradnji sa školama i sveučilištima. U analizama težište će se osobito staviti na turističke destinacije i riblje tržnice u velikim gradovima, što će zahtijevati usku suradnju s lokalnim uzgajivačima, turističkim organizacijama, velikim ribljim tržnicama i maloprodajnim lancima. Naposljetku će se provesti procjena komunikacijskih kanala između svih sudionika u vrijednosnom lancu u akvakulturi, posebice</p>
-------------	---

	komunikacije između proizvođača i trgovaca koji su blizu krajnjih korisnika. Ključno je uspostaviti učinkovite komunikacijske kanale između tih dionika u cilju davanja brzih odgovora na potražnju za postojećim i novim proizvodima. Važno je istaknuti da će podaci i rezultati tih istraživačkih projekata biti dostupni putem riznice znanja i informacija u akvakulturi koja je predložena u okviru intervencije E.2.
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (horizontalno) • Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost) (horizontalno)
Nadležno tijelo	Ministarstvo poljoprivrede
Izvori financiranja	Fondovi EU, Obzor Europa, državni proračun,
Ciljani dionici	Proizvođači, skupine proizvođača, prerađivači, distributeri, trgovci, turoperatori, ugostitelji, znanstvene ustanove
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Konkurentnost, prodaja i marketing, prilagođavanje klimatskim promjenama, znanje i inovacije, integracija lanca opskrbe proizvodima akvakulture

Intervencija E.2. Razvoj riznice znanja i informacija u akvakulturi

Opis	Ovom se intervencijom uspostavlja riznica (centar) znanja i informacija u akvakulturi, u kojoj će biti prikupljeni svi javno dostupni podaci o sektoru akvakulture u Hrvatskoj, uključujući tehničke i tehnološke podatke, rezultate raznih istraživačkih projekata i informacije o najnovijim razvojnim projektima u akvakulturi. Osim toga, u riznici će biti i popis mjerodavnih stručnjaka i ustanova koje pokrivaju usko stručna područja i pružaju usko stručnu tehničku pomoć i usluge izgradnje organizacijskih kapaciteta (npr. procjena novih tehnologija i inovacija, poslovno upravljanje, sukladnost sa standardima, prodaja i marketing itd.) kao i opće investicijske informacije i informacije o industriji za poduzetnike i poduzetnice i mlade proizvođače. Ta će riznica biti dio novog i integriranog Središnjeg informacijskog sustava u poljoprivredi koji obuhvaća sve baze podataka i upisnike MINPOLJ-a. Sustav će javnosti biti predstavljen kao interaktivno i korisniku prilagođeno mrežno mjesto koje će imati i popratne (mobilne) aplikacije.
Primarna veza s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi • Unaprjeđenje okolišne održivosti proizvodnih praksi u akvakulturi • Unaprjeđenje usklađenosti između proizvodnih sustava i svojstava ekoloških zona • Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima • Jačanje povezanosti s tržištem u sektoru akvakulture, uključujući okrupnjavanje ponude • Unaprjeđenje poticajnog okruženja kao odgovora na potražnju potrošača za proizvodima akvakulture • Unaprjeđenje upotrebe javnih i privatnih standarda kvalitete • Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (horizontalno) • Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost) (horizontalno)
Nadležno tijelo	Ministarstvo poljoprivrede
Izvori financiranja	Fondovi EU, državni proračun,

Ciljani dionici	Proizvođači, skupine proizvođača, ulagači, Upravljačko tijelo, Odbor za praćenje, znanstvene ustanove, službe inspekcijskog nadzora, savjetodavne službe
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	E-uprava, znanje i inovacije

Intervencija E.3. Jačanje obrazovnih i strukovnih programa u području akvakulture, posebice za mlade i žene

Opis	Ova intervencija obuhvaća financijske potpore za razvoj obrazovnih i strukovnih programa prilagođenih potrebama dionika, posebice mladih i žena, kao i posebnih sveučilišnih programa koji će donijeti nove ideje i potaknuti zanimanje mladih za sektor akvakulture. Osim toga, ti će programi nuditi inicijative za razvoj raznih vještina uz pomoć jače suradnje s javnim i privatnim obrazovnim ustanovama, proizvođačima u akvakulturi, organizacijama proizvođača i poduzećima u akvakulturi. Te će inicijative obuhvaćati kratke i praktične tehničke tečajeve osobito namijenjene radnicima na malim uzgajalištima kao i profesionalnim ribarima i ženama koje se žele prekvalificirati. Tematsko će težište u tečajevima biti stavljeno na (i) upravljanje preradom (posebice za školjkaše); (ii) primjenu digitalnih vještina za upravljanje okolišem u uzgojnim okruženjima – sustav RAS; (iii) izobrazbu za uslužne djelatnosti u sektoru turizma; (iv) poslovno upravljanje, kao i (v) upravljanje okolišem/održivost akvakulture.
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi • Unaprjeđenje upotrebe javnih i privatnih standarda kvalitete • Unaprjeđenje vještina radne snage u lancu akvakulture
Nadležna tijela	Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, znanstvene ustanove
Izvori financiranja	Fondovi EU, ESF+, državni proračun
Ciljani dionici	Proizvođači, organizacije proizvođača, radnici, mladi, žene
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Znanje i inovacije, konkurentnost, poslovno upravljanje, upravljanje preradom ribe i školjkaša, financijska pismenost/računovodstvo, digitalizacija, precizna akvakultura, gastro-turizam, održiva akvakultura, ravnopravnost spolova, mladi

Intervencija E.4. Poticanje osnivanja inovacijskih partnerstava između proizvođača i znanstvenih ustanova

Opis	Ovom se intervencijom uspostavljaju ustanove i tijela za predlaganje odluka koja će strateški planirati, vrednovati i poticati tehnološko-istraživačke projekte u akvakulturi. Posebice se to odnosi na osnivanje Vijeća za industriju/inovacije u akvakulturi, u čijem će sastavu biti predstavnici svih podsektora akvakulture, kao i organizacije proizvođača, znanstvene i javne organizacije u cilju primjene tehnoloških dostignuća i poticanja definiranja usko-tematskih područja razvoja i istraživanja (R&D) za industriju i znanstvenu zajednicu. Osim toga bit će
-------------	---

	osigurane financijske potpore za javno-privatna inovacijska partnerstva, koja će okupljati proizvođače i znanstvene ustanove u vidu čestih tematskih poziva za dostavljanje projektnih prijedloga. U tim financijskim potporama težište će se staviti na poticanje ulaganja u primijenjena istraživanja i razvoj (R&D), osobito uvođenje novih tehnologija i vrsta. U budućem NSPRA-u definirana su sljedeća prioritetna područja tehnološkog razvoja: (i) kombinacija sustava RAS-a i morske akvakulture; (ii) kontrolirani biosigurni sustavi za uzgoj stranih vrsta s dobrim potencijalom rasta (npr. vijetnamski som, losos, tilapija, bijele kozice); (iii) uzgojne tehnologije za nove vrste i vrste koje su već u istraživačkoj fazi (tj. plosnatice, gof, zubatac); (iv) nove tehnologije (RAS) u intenzivnom uzgoju slatkovodnih vrsta velike dodane vrijednosti, koje su već prisutne u ciprinidnim ribnjacima i uzgajaju se u malim količinama (npr. smuđ, grgeč, som). Nadalje, za nove je vrste prioritetno područje uvođenje uzgojnih programa za razvijanje otpornosti prema bolestima i selektivni uzgoj u cilju unaprjeđenja prilagodbe na promjenjive uvjete u okolišu. Navedeni popis prioritetnih područja može se dodatno proširiti na temelju odluka koje će donijeti Vijeće za industriju/inovacije u akvakulturi. Važno je istaknuti da će se rezultati razvoja i istraživanja (R&D) ostvareni u inovacijskim partnerstvima širiti putem predložene riznice znanja i informacija (vidi i intervenciju E.2.). Naposljetku, ciljanim obrazovnim programima (vaučerima) za savjetodavnu službu dodatno će se poticati inovacijska partnerstva u cilju jačanja inovacijskih kapaciteta proizvođača i prerađivača, prijenosa tehnologije i osiguravanja pristupa javnim izvorima financiranja u okviru raznih programa potpora EU-a za projekte (bioekonomskih) istraživanja i inovacija.
Primarne veze s ključnim potrebama	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi • Unaprjeđenje okolišne održivosti proizvodnih praksi u akvakulturi • Unaprjeđenje usklađenosti između proizvodnih sustava i svojstava ekoloških zona • Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama (horizontalno) • Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost) (horizontalno)
Nadležna tijela	Ministarstvo poljoprivrede, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo gospodarstva, poduzetništva i obrta
Izvori financiranja	Fondovi EU, EFRR, Obzor Europa, državni proračun
Ciljani dionici	Proizvođači, organizacije proizvođača, znanstvene ustanove, savjetodavne službe
Ključni podsektor(i)	Nije definirano
Teritorijalni fokus	N/P
Tematski prioriteti	Znanje i inovacije, konkurentnost, prilagodba klimatskim promjenama, diversifikacija, zdravlje i dobrobit riba

VI. Povezivanje intervencija s ciljanim mjerama za ključne podsektore

Intervencije predviđene predloženim planom provedbe realizirat će se kroz provedbu ciljanih mjera za ključne podsektore na koje će biti usmjeren budući NSPA. U okviru projekta STARS RAS provedena je analiza tržišta akvakulture i ribarstva u Hrvatskoj, kojom su utvrđene ključne prednosti, ograničenja, (tržišni) potencijali i rizici svojstveni ključnim podsektorima akvakulture u Republici Hrvatskoj. U Dodacima II. – VI. sažeto su prikazani rezultati te analize za podsektore dogovorene s Upravom za ribarstvo MINPOLJ-a. To su podsektori uzgoja bijele ribe, tune, školjkaša, slatkovodne toplovodne i hladnovodne ribe,. U dolje navedenim tablicama prikazane su ciljne mjere predložene za svaki prethodno

navedeni podsektor budućeg NSPRA-a na temelju analize provedene u okviru projekta STARS RAS. Osim toga, ciljane su mjere u tablicama povezane i s odgovarajućim intervencijama u sektoru akvakulture koje su utvrđene u poglavlju V.

UZGOJ BIJELE RIBE	
INTERVENCIJA	CILJANA MJERA ZA PODSEKTOR
A.1.	<ul style="list-style-type: none"> Povećanje ulaganja malih, srednjih i velikih proizvođača u klimatski pametnu i okolišno održivu infrastrukturu, tehnologije i rješenja, uključujući ulaganja u operacije kao što su mrjestilišta i proizvodnja mlađi, genetski odabir za unaprjeđenje rasta i otpornosti na bolesti te prikladni proizvođački pogoni za riblju hranu Poticanje upotrebe zatvorenih recirkulirajućih uzgojnih sustava u akvakulturi (RAS),
A.2.	<ul style="list-style-type: none"> Usvajanje posebnih mjera za povećanje rentabilnih proizvodnih kapaciteta, uključujući financijske poticaje za spajanje malih proizvođača i onih kojima je marikultura sporedna djelatnost Povećanje ulaganja u postojeće i nove djelatnosti namijenjene tržišnim segmentima vrhunskih i posebnih (nišnih) (npr. ekoloških) proizvoda u Hrvatskoj i inozemstvu, posebice za komarču i lubina
A.3.	<ul style="list-style-type: none"> Uspostavljanje sustava poticaja za ulaganja u uvođenje novih vrsta dostupnih za razvoj marikulture, kao što su zubatac, gof, plosnatice i salmonidi Podupiranje diversifikacije proizvoda i uvođenja novih proizvoda, posebice za komarču i lubinai hamu, koji su trenutačno u početnim fazama razvoja (npr. filetiranje ribe, gotova jela od ribe za kuhanje i konzumaciju, riblja jela za ponijeti)
B.1.	<ul style="list-style-type: none"> Povećanje potpora za male, srednje i velike proizvođače koji primjenjuju učinkovite prakse upravljanja zdravljem, posebice mjere sprječavanja bolesti (uključujući upotrebu imunostimulansa i drugih, ciljanih ili neciljanih mjera za povećavanje imuniteta), ograničene upotrebe antibiotika i drugih veterinarskih lijekova Podupiranje projekata i proizvođača koji rade na tehničkim i tehnološkim rješenjima za prilagodbu klimatskim promjenama
B.2.	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj prikladnih mehanizama odgovora na hitne situacije u slučaju izbijanja bolesti ili pojave invazivnih vrsta na uzgajalištima
B.3.	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj financijskih instrumenata i instrumenata za upravljanje rizicima koji olakšavaju pristup poslovnim kreditima i osiguranju za male i srednje proizvođače bijele ribe
C.1.	<ul style="list-style-type: none"> Potrebno je povećati djelatnosti manjih proizvođača komarču i lubinakoji u turističkoj sezoni restoranima i hotelima nude čišćenje i filetiranje ribe kroz poticanje ulaganja u veći zajednički prerađivački objekt kao i odgovarajuće logistike za transport proizvoda do ljetovališta, hotela, ali i odabranih tržnica u velikim gradovima
C.2.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje uzajamne suradnje između malih proizvođača, ali i s drugim dionicima u cilju unaprjeđenja učinkovitosti i jačanja njihova marketinga u zemlji i inozemstvu
C.3.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje sudjelovanja malih, srednjih i velikih proizvođača u standardima kvalitete, uključujući standarde za ekološke proizvode i specijalitete kao i dobrovoljne programe certificiranja kvalitete
D.1.	<ul style="list-style-type: none"> Provedba koordiniranog prostornog planiranja i integracije djelatnosti akvakulture u plan upravljanja obalnim područjem zbog osiguravanja dostupnosti lokacija za akvakulturu i ublažavanja potencijalne ugroze od konkurencije koja se koristi priobalnim i morskim resursima
D.2.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje razvoja sigurnog zbrinjavanja ili oporabe iskorištenih materijala ili opreme

D.3.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje marketinških kampanja marikulturu kao dio inicijativa u okviru gastro-destinacijskog turizma
E.1.	<ul style="list-style-type: none"> Financiranje istraživačkih projekata o utjecajima zatopljenja Jadranskog mora na proizvodnju u akvakulturi
E.4.	<ul style="list-style-type: none"> Proširenje odabira vrsti za uzgoj i programa kvalitetne ishrane okupljanjem proizvođača i znanstvenih ustanova u klastere i inovacijska partnerstva

UZGOJ TUNE	
INTERVENCIJA	CILJANA MJERA ZA PODSEKTOR
A.1.	<ul style="list-style-type: none"> Povećanje ulaganja velikih proizvođača u klimatski pametnu i okolišno održivu infrastrukturu, tehnologije i rješenja, uključujući ulaganja u održiva rješenja gospodarenja otpadom, tehnike ishrane i mjere kontrole onečišćenja
D.1.	<ul style="list-style-type: none"> Istraživački projekti o utjecajima dugoročnog zatopljenja zbog klimatskih promjena na lokacije na kojima se nalaze uzgajališta tune
D.3.	<ul style="list-style-type: none"> Istraživački projekti o mogućnostima promidžbe proizvoda od hrvatske tune u restoranima
E.4.	<ul style="list-style-type: none"> Podupiranje mehanizama istraživanja i razvoja (R&D) u cilju razvoja tehnologije proizvodnje hrane za tune

ŠKOLJKAŠI	
INTERVENCIJA	CILJANA MJERA ZA PODSEKTOR
A.1.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje ulaganja u nove tehnologije i prakse, uključujući mrjestilišta za školjkaše, sustave pročišćavanja, gospodarenje otpadom (npr. zbrinjavanje praznih ljuštura i drugog otpada)
A.2.	<ul style="list-style-type: none"> Podupiranje ulaganja u povećanje rentabilnih proizvodnih kapaciteta, uključujući financijske poticaje za spajanje malih uzgajivača kojima su školjkaši sporedna djelatnost Izrada studije izvodljivosti o troškovima i koristima uspostavljanja mrjestilišta za školjkaše u Hrvatskoj
A.3.	<ul style="list-style-type: none"> Podupiranje ulaganja u diferencijaciju proizvoda (npr. certificiranje kamenice iz Malostonskog zaljeva, Novigradske dagnje), diversifikaciju novih vrsta putem tehnologije mriještenja (npr. Jakobove kapice) i dodane vrijednosti Poticanje razvoja tržišnih segmenata za ekološke proizvode veće dodane vrijednosti
B.2.	<ul style="list-style-type: none"> Razvoj i provedba socijalno, ekološki ili ekonomski održivih rješenja za problem s predatorskim ribljim vrstama u industriji školjkaša povrh redovitih plaćanja naknade za štetu od predatora
C.1.	<ul style="list-style-type: none"> Podupiranje razvoja tržišnih studija i poticanje osnivanja partnerstava s kupcima na stranim tržištima Poticanje osnivanja proizvodnih partnerstava između proizvođača, maloprodajnih lanaca i/ili vertikalno integriranih velikih poduzeća koji imaju moderne tehnologije i proizvode širok asortiman proizvoda, uključujući dugotrajna pakiranja gotovih jela od školjkaša
C.2.	<ul style="list-style-type: none"> Poticanje malih proizvođača na veću uzajamnu suradnju i suradnju s drugim dionicima u vrijednosnom lancu u cilju unaprjeđenja učinkovitosti i jačanja njihova marketinga u zemlji i inozemstvu
C.4.	<ul style="list-style-type: none"> Uvođenje stipendiranih studijskih posjeta mladih poduzetnika i osoba zainteresiranih za prekvalifikaciju u cilju poticanja prijenosa znanja o

	najnovijim tehnologijama i najboljim proizvodnim, prerađivačkim i marketinškim praksama za školjkaše
D.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje unaprjeđenja planiranja i ulaganja u lokalni razvoj u cilju modernizacije infrastrukture otpadnih voda koja utječe na uzgajališta
D.3.	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje i podupiranje aktivnih i istančanih ideja za školjkarski gastro-destinacijski turizam, uključujući vrhunske restorane na obali
E.3.	<ul style="list-style-type: none"> • Podupiranje inicijativa za unaprjeđenje vještina prerađivača u distribucijskom lancu školjkaša
E.4.	<ul style="list-style-type: none"> • Podupiranje mehanizama suradnje u razvoju i istraživanju (R&D) za razvoj tehnologije mriještenja školjkaša

UZGOJ SLATKOVODNE TOPLOVODNE RIBE	
INTERVENCIJA	CILJANA MJERA ZA PODSEKTOR
A.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Podupiranje ulaganja u intenzivnije pristupe, mehanizaciju i modernu tehnologiju (npr. sustavi RAS) u cilju unaprjeđenja učinkovitosti i ekonomija razmjera i iskorištavanja velike domaće i inozemne potražnje za toplovodnom ribom, uključujući potražnju za šaranom • Podupiranje poslovne diversifikacije u ribnjačarstvu uz pomoć rekreacijskih, turističkih i obrazovnih djelatnosti
A.2.	<ul style="list-style-type: none"> • Podupiranje ulaganja u bolje režime ishrane i vrste s većim potencijalom rasta
A.3.	<ul style="list-style-type: none"> • Podupiranje ulaganja u uzgoj komercijalno zanimljivih slatkovodnih vrsta riba (npr. smuđa), koji se sada uzgajaju samo u ciprinidnim ribnjacima, u intenzivnim monokulturama (sustav RAS) • Podupiranje diversifikacije proizvodnje komercijalno zanimljivih vrsta (npr. smuđ, som) za domaće i izvozno tržište • Podupiranje ulaganja u mrjestilišta slatkovodne ribe u cilju rješavanja dugotrajne potrebe za mladi za postojeće uzgojne vrste i rad na razvoju i istraživanju (R&D) novih vrsta kao što su smuđ (s velikim filetima) i kečiga (veliki fileti, kavijar i mogućnosti za turizam) • Podupiranje razvoja novih, praktičnijih proizvoda (npr. gotova jela), pametnih maloprodajnih pakiranja i njihove promidžbe
B.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje potpora za male, srednje i velike proizvođače za primjenu učinkovitih praksi upravljanja zdravljem organizama u uzgoju, posebice mjera za sprječavanje bolesti (uključujući upotrebu imunostimulansa i drugih, ciljanih ili neciljanih mjera za povećanje imuniteta), ograničene upotrebe antibiotika i drugih veterinarskih lijekova i prilagodbu klimatskim promjenama
B.4.	<ul style="list-style-type: none"> • Unaprjeđenje baza podataka o slatkovodnoj akvakulturi, uključujući podatke o proizvodnji, primjeni tehnologija, ribnjačkoj infrastrukturi, klimi i vodoopskrbi
C.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba posebnih obrazovnih i promidžbenih aktivnosti za unaprjeđenje percepcije potrošača i konzumacije toplovodne ribe
C.2.	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje malih proizvođača na veću uzajamnu suradnju i suradnju s drugim dionicima u vrijednosnom lancu u cilju unaprjeđenja njihove učinkovitosti i jačanja njihova marketinga u zemlji i inozemstvu
D.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Razvoj, provedba i praćenje sveobuhvatnih planova upravljanja u slatkovodnoj akvakulturi u cilju osiguravanja proizvodnje u slučaju suša ili poplava, kao i uspostavljanja kompromisnih rješenja za proizvodnju, zaštitu prirode i prilagodbu klimatskim promjenama
D.3.	<ul style="list-style-type: none"> • Provedba ciljanih promidžbenih mjera za sve veći priljev turista iz Azije (koji vole šarana i gastro-iskustva) u vidu priče o hrvatskom šaranu i jelima od šarana

	<ul style="list-style-type: none">• Podupiranje razvoja iskustvenog turizma na ribnjacima i suvenira za turiste
--	---

UZGOJ SLATKOVODNE HLADNOVODNE RIBE	
INTERVENCIJA	CILJANA MJERA ZA PODSEKTOR
A.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Podupiranje ulaganja u mehanizaciju i moderne tehnologije za namjenjene protočnim sustavima uzgoja • Podupiranje ulaganja u obnovu postojećih, ali neiskorištenih proizvodnih resursa za uzgoj pastrvu • Podupiranje ulaganja u tehnologiju RAS za hladnovodne vrste
A.3.	<ul style="list-style-type: none"> • Podupiranje razvoja i ulaganja u nove proizvode i diversifikaciju tržišta (npr. pastrva uzgojena umoru) • Podupiranje ulaganja u dodanu vrijednost i prerađivačke djelatnosti (npr. dimljena pastrva) • Podupiranje ulaganja u mrjestilišta i proizvodnju peletirane hrane
B.2.	<ul style="list-style-type: none"> • Uvođenje mehanizama dodjele potpora za naknadu štete od predatorskih vrsta u hladnovodnim ribnjacima
D.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Istraživački projekti o utjecajima dugotrajnog zatopljenja zbog klimatskih promjena na proizvodnju hladnovodne ribe

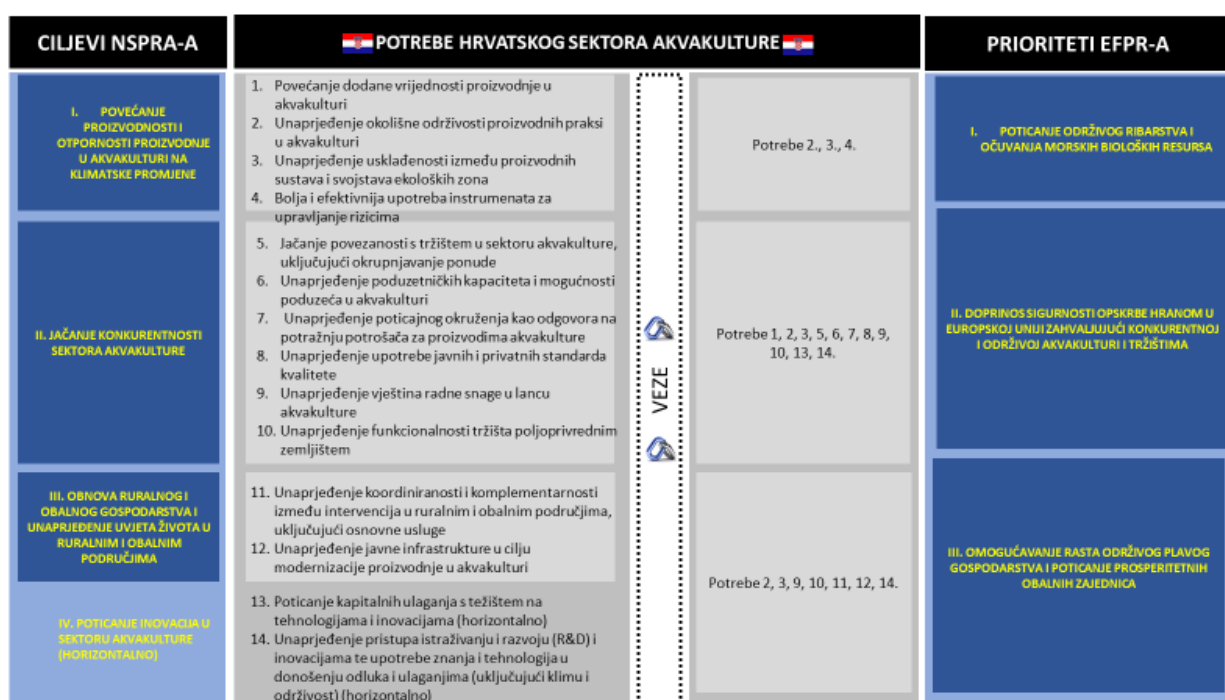
RECIRKULACIJSKI UZGOJNI SUSTAV U AKVAKULTURI (RAS)	
INTERVENCIJA	
A.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje poduzetnika koji su spremni ulagati u okolišno održivo intenziviranje proizvodnih sustava u akvakulturi (RAS, integrirana multitrofična akvakultura (IMTA), kombinirani sustavi intenzivno-ekstenzivne akvakulture (sustavi CIE), akvaponija), uključujući integraciju s digitalnim tehnologijama • Podupiranje ulaganja u sinergijsko djelovanje akvakulture i poljoprivrednih operacija uvođenjem sustava RAS u proizvodnji ribe, iskorištavanjem otpada od poljoprivrede i akvakulture i smanjenjem količine otpadne vode, te proizvodnjom bioplina iz proizvodnje i prerade u akvakulturi i iskorištavanja poljoprivrednog otpada • Podupiranje preseljenja postojećih proizvodnih lokacija u zatvorene sustave u kojima se primjenjuju nove tehnologije (npr. dio šaranskog proizvodnog ciklusa)
A.2.	<ul style="list-style-type: none"> • Promicanje sustava RAS među potencijalnim ulagačima i podupiranje izrade studija izvodljivosti
B.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Definiranje i poticanje primjene dobrih praksi upravljanja zdravljem u proizvodnim sustavima RAS
C.1.	<ul style="list-style-type: none"> • Promicanje predvidljivog izlova u sustavu RAS i cjelogodišnje dostupnosti proizvoda kao alata za ulazak u strateške tržišne segmente
C.4.	<ul style="list-style-type: none"> • Predstavljanje proizvodnog sustava RAS kao bankabilnog poslovnog modela
E.3.	<ul style="list-style-type: none"> • Poticanje inicijativa za razvoj vještina s težištem na primjeni digitalnih vještina za upravljanje okolišem u uzgojnim okruženjima – sustav RAS

VII. Povezivanje NSPA-a s novim Operativnim programom za pomorstvo i ribarstvo

Ključne potrebe sektora akvakulture u Hrvatskoj predstavljaju primarnu vezu između budućeg NSPRA-a i Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo. Predloženi plan provedbe budućeg NSPRA-a dat u poglavlju V. temelji se na ključnim potrebama i ciljevima

sektora akvakulture u Hrvatskoj definiranim u prijedlogu strateške vizije izrađenom u okviru projekta STARS RAS. U procesu definiranja strateške vizije i određivanja strateških prioriteta razmatrane su i relevantne veze između ključnih potreba sektora akvakulture i prioriteta EFPR-a i koristile metode teorije promjene za određivanje podloge za konzultacije s dionicima u okviru projekta STARS RAS. Na slici 2. u nastavku prikazane su veze između četrnaest (14) ključnih potreba, ciljeva NSPRA-a i prioriteta EFPR-a. Čim se postigne službeni dogovor o Zajedničkom okviru praćenja i vrednovanja (eng. *Common Monitoring and Evaluation Framework, CMEF*) EFPR-a u razdoblju nakon 2020., za svaku će mjeru uvrštenu u novi Operativni program za pomorstvo i ribarstvo (OP), koji će biti izrađen na osnovi budućeg NSPA-a, biti potrebno definirati očekivane izlazne i krajnje rezultate, kao i odgovarajuće pokazatelje uspješnosti.

Slika 2.: Veze između potreba sektora akvakulture u Hrvatskoj, ciljeva predloženih za budući NSPRA i prioriteta EFPR-a

VIII. Okvir za praćenje rezultata

Okvir za praćenje rezultata budućeg NSPA-a bit će utemeljen na standardiziranom nizu pokazatelja uspješnosti. Uspješnost provedbe budućeg NSPA-a bit će praćena u skladu sa strateškim i specifičnim ciljevima kao i ključnim potrebama definiranim za strategiju. Okvir za praćenje rezultata uključivat će postojeće pokazatelje uspješnosti standardizirane bilo na razini EU-a (unutar Uredbe o Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo) bilo na nacionalnoj razini (unutar Nacionalne razvojne strategije). U dolje navedenim tablicama prikazan je prijedlog okvira na osnovi postojećeg niza pokazatelja uspješnosti. Predloženi će okvir biti revidiran ovisno o službeno usvojenom okviru za praćenje rezultata budućeg EFPR-a i Nacionalne razvojne strategije. Osim toga, bit će potrebno utvrditi i početna stanja, ključne korake u planu provedbe i ciljeve svakog pokazatelja uspješnosti koji će biti sadržan u navedenom okviru.

Generalni pokazatelji uspješnosti provedbe

Pokazatelji uspješnosti provedbe razvijene strategije u periodu 2020 - 2030			
Starteški cilj	Naziv pokazatelja	Referenca/izvor	Ciljevi do 2030
Povećanje proizvodnje i vrijednosti proizvodnje u akvakulturi			
	Povećanje godišnje količine proizvodnje	DZS	Ukupno povećanje 30%
	Povećanje godišnje vrijednosti proizvodnje	DZS	Ukupno povećanje 20%
Jačanje konkurentnosti sektora akvakulture			
	Povećanje prosječne godišnja potrošnja proizvoda akvakulture po stanovniku	DZS, DCF	Za 50%
	Povećanje dodane vrijednosti u količini prerade	DZS, DCF	Za 35%
Doprinos obnovi ruralnog i obalnog gospodarstva i unaprjeđenje uvjeta života u ruralnim i obalnim područjima			
	Porast broja radnih mjesta u akvakulturi i preradi	DCF, DZS	15%

IX. DODACI

DODATAK I.: Veze između intervencija, ključnih potreba i strateških ciljeva

CILJANE INTERVENCIJE	I. POVEĆANJE PROIZVODNOSTI I OTPORNOSTI PROIZVODNJE U AKVAKULTURI NA KLIMATSKE PROMJENE			
	Ključna potreba			
	1. Povećanje dodane vrijednosti proizvodnje u akvakulturi	2. Unaprjeđenje okolišne održivosti proizvodnih praksi u akvakulturi	3. Unaprjeđenje usklađenosti između proizvodnih sustava i svojstava ekoloških zona	4. Bolja i efektivnija upotreba instrumenata za upravljanje rizicima
A.1. Povećanje ulaganja u učinkovite i održive tehnologije i rješenja u akvakulturi	X	X		X
A.3. Poticanje razvoja novih proizvoda veće dodane vrijednosti u akvakulturi	X			
B.1. Poticanje primjene učinkovitih praksi upravljanja zdravljem	X	X		X
B.2. Unaprjeđenje upravljanja staništima i predatorskim vrstama na uzgajalištima u akvakulturi		X	X	X
B.3. Razvoj odgovarajućih instrumenata za upravljanje rizicima u cilju poticanja održivih ulaganja u akvakulturi				X
B.4. Unaprjeđenje pristupa klimatskim i okolišnim podacima dionicima javnog i privatnog sektora u akvakulturi		X	X	X
C.1. Poticanje osnivanja proizvodnih partnerstava između proizvođača u akvakulturi i kupaca	X	X		X
C.2. Jačanje i poticanje osnivanja organizacija proizvođača	X			X
C.3. Unaprjeđenje mehanizama dodjele potpora proizvođačima za sukladnost s javnim i privatnim standardima sigurnosti i kvalitete hrane	X	X		
C.4. Potpore za inovativne žene, mlade i poduzetnike za pokretanje novih poduzeća u akvakulturi				X
D.1. Uspostavljanje ravnoteže između održivog razvoja akvakulture, zaštite prirode i prilagodbe klimatskim promjenama		X	X	X
D.2. Povezivanje sektora akvakulture s mogućnostima rasta u kružnim bioekonomijama	X	X		
D.3. Promicanje gastro-destinacijskog turizma	X			
E.2. Razvoj riznice znanja i informacija u akvakulturi	X	X	X	X
E.3. Jačanje obrazovnih i strukovnih programa u području akvakulture, posebice za mlade i žene	X			
E.4. Poticanje osnivanja inovacijskih partnerstava između proizvođača i znanstvenih ustanova	X	X	X	

CILJANE INTERVENCIJE	II. JAČANJE KONKURENTNOSTI SEKTORA AKVAKULTURE					
	Ključna potreba					
	5. Jačanje povezanosti s tržištem u sektoru akvakulture, uključujući okrupnjavanje ponude	6. Unaprjeđenje poduzetničkih kapaciteta i mogućnosti poduzeća u akvakulturi	7. Unaprjeđenje poticajnog okruženja kao odgovora na potražnju potrošača za proizvodima akvakulture	8. Unaprjeđenje upotrebe javnih i privatnih standarda kvalitete	9. Unaprjeđenje vještina radne snage u lancu akvakulture	10. Unaprjeđenje funkcionalnosti tržišta poljoprivrednim zemljištem
A.1. Povećanje ulaganja u učinkovite i održive tehnologije i rješenja u akvakulturi	X			X		
A.2. Podupiranje ulaganja u veće i rentabilnije proizvodne kapacitete	X	X				

A.3. Poticanje razvoja novih proizvoda veće dodane vrijednosti u akvakulturi	X					
B.1. Poticanje primjene učinkovitih praksi upravljanja zdravljem					X	
B.3. Razvoj odgovarajućih instrumenata za upravljanje rizicima u cilju poticanja održivih ulaganja u akvakulturi		X	X			
B.4. Unaprjeđenje pristupa klimatskim i okolišnim podacima dionicima javnog i privatnog sektora u akvakulturi						X
C.1. Poticanje osnivanja proizvodnih partnerstava između proizvođača u akvakulturi i kupaca	X	X	X	X	X	
C.2. Jačanje i poticanje osnivanja organizacija proizvođača	X	X	X	X		
C.3. Unaprjeđenje mehanizama dodjele potpora proizvođačima za sukladnost s javnim i privatnim standardima sigurnosti i kvalitete hrane	X	X	X	X	X	
C.4. Potpore za inovativne žene, mlade i poduzetnike za pokretanje novih poduzeća u akvakulturi		X	X			
D.1. Uspostavljanje ravnoteže između održivog razvoja akvakulture, zaštite prirode i prilagodbe klimatskim promjenama						X
D.2. Povezivanje sektora akvakulture s mogućnostima rasta u kružnim bioekonomijama		X	X			
D.3. Promicanje gastro-destinacijskog turizma		X			X	
E.2. Razvoj riznice znanja i informacija u akvakulturi	X		X		X	
E.3. Jačanje obrazovnih i strukovnih programa u području akvakulture, posebice za mlade i žene					X	X

CILJANE INTERVENCIJE	III. OBNOVA RURALNOG I OBALNOG GOSPODARSTVA I UNAPRJEĐENJE UVJETA ŽIVOTA U RURALNIM I OBALNIM PODRUČJIMA	
	Ključna potreba	
	11. Unaprjeđenje koordiniranosti i komplementarnosti između intervencija u ruralnim i obalnim područjima, uključujući osnovne usluge	12. Unaprjeđenje javne infrastrukture u cilju modernizacije proizvodnje u akvakulturi
D.2. Povezivanje sektora akvakulture s mogućnostima rasta u kružnim bioekonomijama	X	X
D.3. Promicanje gastro-destinacijskog turizma	X	
E.3. Jačanje obrazovnih i strukovnih programa u području akvakulture, posebice za mlade i žene	X	

CILJANE INTERVENCIJE	IV. POTICANJE INOVACIJA U SEKTORU AKVAKULTURE	
	Ključna potreba	
	13. Poticanje kapitalnih ulaganja s težištem na tehnologijama i inovacijama	14. Unaprjeđenje pristupa istraživanju i razvoju (R&D) i inovacijama te upotrebe znanja i tehnologija u donošenju odluka i ulaganjima (uključujući klimu i održivost)
A.1 Povećanje ulaganja u učinkovite i održive tehnologije i rješenja u akvakulturi	X	
A.2 Podupiranje ulaganja u veće i rentabilnije proizvodne kapacitete	X	
A.3. Poticanje razvoja novih proizvoda veće dodane vrijednosti u akvakulturi	X	
B.1. Poticanje primjene učinkovitih praksi upravljanja zdravljem		X
B.3. Razvoj odgovarajućih instrumenata za upravljanje rizicima u cilju poticanja održivih ulaganja u akvakulturi	X	
B.4. Unaprjeđenje pristupa klimatskim i okolišnim podacima dionicima javnog i privatnog sektora u akvakulturi		X

C.1. Poticanje osnivanja proizvodnih partnerstava između proizvođača u akvakulturi i kupaca	X	X
C.2. Jačanje i poticanje osnivanja organizacija proizvođača		X
C.3 Unaprijeđenje mehanizama dodjele potpora proizvođačima za sukladnost s javnim i privatnim standardima sigurnosti i kvalitete hrane	X	X
C.4. Potpore za inovativne žene, mlade i poduzetnike za pokretanje novih poduzeća u akvakulturi	X	
D.1. Uspostavljanje ravnoteže između održivog razvoja akvakulture, zaštite prirode i prilagodbe klimatskim promjenama		X
D.2. Povezivanje sektora akvakulture s mogućnostima rasta u kružnim bioekonomijama	X	X
E.1. Istraživački projekti o ključnim pitanjima koja utječu na proizvodnju i marketing proizvoda akvakulture u Hrvatskoj	X	X
E.2. Razvoj riznice znanja i informacija u akvakulturi	X	X
E.3. Jačanje obrazovnih i strukovnih programa u području akvakulture, posebice za mlade i žene	X	X
E.4. Poticanje osnivanja inovacijskih partnerstava između proizvođača i znanstvenih ustanova	X	X

DODATAK II.: Analiza podsektora uzgoja bijele ribe

Prednosti	Ograničenja
<ul style="list-style-type: none"> • U Hrvatskoj ima poduzeća koja su predvodnici po inovacijama, modernoj proizvodnji, prerađivačkoj tehnologiji i strateškom marketingu. Demografski su izgledi zaposlenosti dobri jer mladi ulaze u ovu industriju. • U Hrvatskoj raste prihvaćanje i konzumacija bijele ribe iz uzgoja. • Pokrenut je razvoj i promidžba nekih proizvoda od bijele ribe iz uzgoja na tržištu. • Dobar položaj na EU tržištu • Dobro stanje okoliša • Porast proizvodnje novih vrsta • Poštivanje mjera zaštite koliša i prirode 	<ul style="list-style-type: none"> • velika ovisnost o uvozu hrane za životinje i mrjestilišta. • Nedovoljna specijalizacija proizvodne tehnologije: manjak genetske selekcije i upotreba uzgojnih sustava RAS. • Ograničenje za malie uzgajivače s malim financijskim ulaganjima, nedostatno su osobno posvećeni poslu i imaju razmjerno visoke troškove. • Nedovoljna upotreba modernih tehnologija,. • • Mali proizvođači ne prepoznaju vrijednost veće suradnje sa istraživačkom zajednicom, vladinim agencijama i drugim proizvođačima. • Samo se veći uzgajivači koriste internetom i društvenim medijima u svojem poslovanju ili za oglašavanje ove industrije i promidžbu proizvoda. • Slaba uključenost u rad regionalnih i međunarodnih strukovnih organizacija
Potencijali	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> • Domaći je ulov divlje komarče, lubina i hame neznatan, što ostavlja dosta prostora za marketing ribe iz uzgoja. • Postoji mogućnost rasta proizvodnje komarče, lubina u segmentu vrhunskih i posebnih (nišnih, npr. ekoloških) proizvoda na tržištu u Hrvatskoj i inozemstvu. • Hrvatska ima vrlo dobre izgleda za uzgoj hame (gotova jela) i druge proizvode od ove ribe na tržištu. • Postoje „nove“ vrste dostupne za razvoj marikulture: zubatac, gof i salmonidi. • Jačanje prerade trend filetiranja ribe (u porcije), spremne za kuhanje, kao i gotovih jela za van (s dodanom vrijednošću) lakši plasman na tržištu i mogućnosti zapošljavanja. • Turistički je potencijal plasmana bijele ribe još uvijek maksimalno neiskorišten. • Moguć rast potražnje na domaćem tržištu, trenutno niska potrošnja po stanovniku • Mogućnosti udruživanja u OP za manje uzgajivače 	<ul style="list-style-type: none"> • Značajno zagrijavanje Jadranskog mora dugoročno ugrožava proizvodnju nekih vrsta (ali daje mogućnosti za druge vrste). • Izbijanje bolesti ili ulazak invazivnih vrsta na uzgajališta zajedno s neodgovarajućim mehanizmima odgovora na hitne situacije. • Potencijalni problemi s agresivnim aktivistima koji se bore za dobrobit životinja, a koji imaju vrlo uska gledišta o ribi uzgajanoj u kavezima. • Cjenovno povoljniji inozemni proizvođači koji ulaze u sektor vrhunskih proizvoda od bijele ribe iz uzgoja i segment ekoloških proizvoda. • Nestabilnost tržišta • Havarije i bijeg ribe uslijed nevremena

DODATAK III.: Analiza podsektora uzgoja tune

Prednosti	Ograničenja
<ul style="list-style-type: none"> • Dobar ugled na svjetskom tržištu • Visoka kvaliteta proizvoda • Raspoloživost visoko kvalificirane radne snage • Primjena modernih tehnologija uzgoja • Raspoloživost hrane iz ulova • Dobra organiziranost uzgajivača • Dobra i transparentna suradnja sa znanstvenim institucijama • Aktivno sudjelovanje u radu EU i ostalih strukovnih organizacija • Dobra socijalna prihvaćenost • Dobra suradnja sa lokalnim zajednicama • Održivost dobrog stanja okoliša • 	<ul style="list-style-type: none"> • Proizvodnja uvelike ovisi o kvotama za ulov tune. • Proizvodnja, prodaja i cjelokupan poslovni model trenutačno ovise samo o jednom tržištu. • Pad cijena na tržištu uslijed povećanja ponude, tj. ulovnih kvota •
Potencijali	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> • Istraživanje tržišta u EU-u i hrvatskih tržišta za vrhunske proizvode (potrošači veće kupovne moći, hoteli i restorani). • • Izlazak na nova tržišta s novim vrstama proizvoda 	<ul style="list-style-type: none"> • • Porast temperature mora uslijed klimatskih promjena • Nagle pojave bolesti • Havarije i bijeg ribe uslijed nevremena

DODATAK IV.: Analiza podsektora uzgoja školjkaša

Prednosti	Ograničenja
<ul style="list-style-type: none"> Hrvatska je i dalje jedno od posljednjih utočišta autohtone europske plosnate kamenice, koja uz odgovarajući marketing i promidžbu može ostvariti visoku cijenu u Francuskoj i drugim EU tržištima. Potražnja na domaćem tržištu Dobra socijalna prihvaćenost Dobra suradnja sa lokalnim zajednicama Dobra kvaliteta okoliša i vodenih resursa 	<ul style="list-style-type: none"> Industrijom dominiraju mali (obiteljski) proizvođači i zastarjele prakse, što ograničava status i napredak ovog podsektora Nema komercijalnog mrjestilišta za školjkaše u Hrvatskoj Na tržišnici se prodaju samo svježi proizvodi; nema diversifikacije proizvoda ni dodane vrijednosti Slaba organiziranost uzgajivača Nepostojanje suradnje sa znanstvenim institucijama Nesudjelovanje u radu i razmjeni znanja putem regionalnih strukovnih organizacija Nedostatak kapaciteta za preradu Nezainteresiranost za korištenje modernih tehnologija
Potencijali	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> Regeneracija sektora povećanjem obujma, bolja kvaliteta proizvoda, novi praktični proizvodi s dodanom vrijednošću i promidžba na domaćem i inozemnom tržištu. Moguće je lako prilagoditi ili kupiti inozemne modele najbolje prakse i opremu; potražiti sponzorstvo za stipendiranje studentskih posjeta mladima i onih koji se zanimaju za prekvalifikaciju. Vertikalno integrirana velika poduzeća s modernim tehnologijama koja proizvode širok asortiman proizvoda, uključujući pripremljene proizvode i gotova jela od školjkaša s dužim rokom trajanja. Maloprodajni sektor u Hrvatskoj još uvijek nije dovoljno opskrbljen svježim domaćim proizvodima od školjkaša i nudi prostor za širu distribuciju i porast prodaje. Moguće je iskoristiti segment školjkaša za prirodne/ekološke proizvode s eko-oznakama i visokom dodanom vrijednošću. Diversifikacija novih vrsta pomoću tehnologije mriještenja (npr. Jakobove kapice). Povećana potražnja za vrijeme turističke sezone omogućuje višu cijenu 	<ul style="list-style-type: none"> Loši sustavi otpadnih voda – kanalizacija na određenim područjima, poljoprivredno (pesticidi) ili industrijsko (postojane onečišćujuće tvari) onečišćenje, porast biotoksina i/ili nezgoda pri pročišćavanju školjkaša dovode do zatvaranja uzgajališta ili opoziva proizvoda s tržišta, što oslabljuje regionalni i nacionalni ugled školjkarske industrije. Postoji stvarna rizik od invazije egzotične vrste kamenice, pacifičke kamenice, posebice u Istri. ulaganja u obalne projekte koji su u konfliktu s lokacijama namijenjenim uzgoju školjkaša. Porast temperature mora uslijed klimatskih promjena Unos stranih vrsta (pacifičke kamenice) Nedovoljno korištenje raspoloživih tehnologija za obranu od predatora

DODATAK V.: Analiza podsektora uzgoja toplivodne ribe

Prednosti	Ograničenja
<ul style="list-style-type: none"> Ribnjačarstva mogu imati dodatne prihode od turizma Još uvijek ima vodenih površine dostupne za širenje komercijalne proizvodnje ribe. 	<ul style="list-style-type: none"> Rascjepkanost sektora uzgoja toplivodne ribe, posebice u proteklih deset godina. Manjak oblikovane ishrane i mrjestilišta ribe,

<ul style="list-style-type: none"> • Zbog duge prošlosti uzgoja ribe Hrvatska ima velik broj kvalificiranih/iskusnih radnika. • Domaća i inozemna potražnja često je veća od ponude ključnih ribljih vrsta. • Šaran je zbog niske cijene mesa na tržištu dobar repromaterijal za razvoj novih proizvoda. • Dobro stanje okoliša i kvalitete vode 	<ul style="list-style-type: none"> • uzgoj niskog intenziteta i duži uzgojni ciklus ograničavaju produktivnost i rast ove industrije. • Slabe marketinške vještine proizvođača. • Slaba biosigurnost i sposobnost upravljanja rizicima od bolesti (npr. virus KHV koji napada šarane). • Potražnja je koncentrirana u dvije kratke sezone godišnje. • Nema ciljane promidžbe toplovodne ribe, • Neznatna interakcija između malih i srednjih poduzeća i javnih ustanova koje se bave istraživanjem i razvojem (R&D). • Slaba suradnja i koordiniranost između raznih poduzeća u cilju snižavanja troškova i boljeg marketinga. • Nedostatak kapaciteta za preradu
Potencijali	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> • Veća ulaganja u bolje hranidbene režime i intenzivnu kulturu mogu povećati šaransku proizvodnost na više od 1 tone po hektaru. • Ciljanom promidžbom moguće je povećati prodaju šarana u područjima u Hrvatskoj u kojima je sada konzumacija mala. • Razvoj novih, praktičnih, gotovih proizvoda u pametnim maloprodajnim pakiranjima i njihova promidžba. • Usmjeravanje na rastući turizam iz Azije: nova gastro-iskustva, promocija o hrvatskim jelima i šaranu. • kvalitetnije turističke ponude na ribnjačarstvima (a ne samo uobičajeni „brzinski“ posjeti). • Mogućnosti diversifikacije uzgoja kao što su smud (s velikim filetima) i kečiga (veliki fileti, kavijar i turističke mogućnosti). • Uvođenje RAS tehnologija koji omogućuje otpornost na klimatske promjene. Recirkulirajući uzgojni sustavi omogućuju vrlo koncentrirane tokove otpada i širok spektar ekonomičnih tehnika gospodarenja otpadom. 	<ul style="list-style-type: none"> • Suša i niski vodostaji oštećuju prirodni ribnjački ekosustav i smanjuju proizvodnost uzgajališta. • Cjenovno povoljniji uvoz iz susjednih zemalja, pritisak na smanjenje cijena. • Šteta od cvjetanja algi i bolesti (autohtone i strane vrste). • Problematično i skupo upravljanje pticama močvaricama i drugim životinjama u područjima u ekološkoj mreži Natura 2000.

DODATAK VI.: Analiza podsektora uzgoja hladnovodne ribe

Prednosti	Ograničenja
<ul style="list-style-type: none"> • Hladne i kristalno čiste vodene površine, • Ribogojilišta još uvijek imaju dosta prostora za širenje vodenih površina za uzgoj. • Dostupno stručno znanje i kvalificirani stručnjaci. • Privlačna vrsta ribe za jelo za kojom postoji velika potražnja. • Proizvođači pokazuju zanimanje za veću uzajamnu suradnju. 	<ul style="list-style-type: none"> • Industrija ima nisku ekonomiju razmjera i visoke proizvodne troškove u usporedbi sa susjednim zemljama. • Visoki troškovi uvoza ikre, mlađi i peletirane hrane. • Ne postoji ciljana promocija i marketing • Nedostatak kapaciteta za preradu • Nedovoljna zainteresiranost za korištenje modernih tehnologija •
Potencijali	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> • . 	<ul style="list-style-type: none"> • Klimatske promjene, suša, niski vodostaj ugrožavaju uzgoj.

<ul style="list-style-type: none"> • Povećanje dodane vrijednosti i prerade u cilju povećanja prihoda i proširenja tržišnog portfelja; dimljena pastrva je široko prihvaćena, ali se rijetko može naći na tržištu. • Uvođenje modernih tehnologija uzgoja • Razvijanje marketinga • Širenje tržišta • Dodavanje novih vrijednosti konačnom proizvodu • Intenziviranje proizvodnje • Uvođenje RAS tehnologija koji omogućuje otpornost na klimatske promjene. Reciklirajući uzgojni sustavi omogućuju vrlo koncentrirane tokove otpada i širok spektar ekonomičnih tehnika gospodarenja otpadom. • Certificiranje proizvoda 	<ul style="list-style-type: none"> • Problemi s bolestima zbog ribe iz uvoza i otpada iz operacija distributera – prerađivača. • Jeftin uvoz iz susjednih i dalekih zemalja vrši pritisak na cijene.
--	--

DODATAK VII.: Analiza upotrebe reciklirajućih uzgojnih sustava (RAS) u akvakulturi

Prednosti	Ograničenja
<ul style="list-style-type: none"> • Otpornost na klimatske promjene kao rezultat upravljanja okolišem. • Reciklirajući uzgojni sustavi omogućuju vrlo koncentrirane tokove otpada i širok spektar ekonomičnih tehnika gospodarenja otpadom. 	<ul style="list-style-type: none"> • Visoki troškovi infrastrukture, opreme i pokretanja poslovanja (startupova). • Vrlo ograničena dostupnost domaće tehnologije, proizvođača opreme i znanja. • Povećanje operativnih troškova.
Potencijali	Rizici
<ul style="list-style-type: none"> • Većina zemalja EU-a smatra da su uzgojni sustavi RAS budućnost ove industrije. • Mogućnost intenzivnog rasta toplovodnih mesojednih riba velike dodane vrijednosti npr. smuđa i soma. • Mogućnost skraćivanja uzgojnog ciklusa vrsta npr. pastirke i šarana neprestanim održavanjem optimalnog okoliša. • Zatvoreni sustav omogućuje uzgoj poželjnih stranih vrsta, npr. lososa, vijetnamskog soma i tilapije, jer riba ne može pobjeći u okoliš. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ulagači mogu biti obeshrabreni zbog razmjerno visokih kapitalnih ulaganja u tehnologiju koja nije dokazana u Hrvatskoj. • Potrebno je integrirati pravilno dizajniranu hardversku opremu s tehnikama upravljanja koje će se razvijati paralelno, a te dvije vještine nisu često dostupne u Hrvatskoj.